

สนามกอล์ฟกับสิ่งแวดล้อม

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

สนามกอล์ฟกับสิ่งแวดล้อม

เรียบเรียง

โดย

ดร.นวรรตน์ ไกรพานนท์

และ

ดร.อัษฎาพร ไกรพานนท์

สิ่งพิมพ์รัฐภาค
สมบัติห้องสมุดรัฐสภา

เรื่อง สนามกอล์ฟกับสิ่งแวดล้อม

ISBN : 974-7632-71-3

พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. 2536

ที่ปรึกษา

สุวัจน์ สงวนวงศ์
สันทัต สมชีวิตา
เฉลิมศักดิ์ วานิชสมบัติ
บุญญารักษ์ นิงสานนท์
ศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช

อำนวยการ

วีระ สกุลทับ

เรื่อง/ภาพ

นวรรตน์ ไกรพานนท์
อัษฎาพร ไกรพานนท์

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
60 ซอยพินุลวิวัฒนา 7 ถ.พระรามที่ 6 กทม. 10400
โทร. 2798857
โทรสาร 2782693

คำนำ

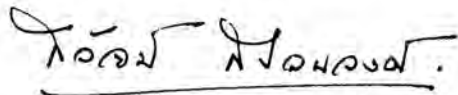
ประเทศไทยได้รับอารยธรรมตะวันตกเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ในหลาย ๆ ด้าน มาแต่ครั้งอดีตกาล กีฬาเกือบทุกประเภทต่างก็ได้รับอิทธิพลเช่นเดียวกัน กอล์ฟเป็นกีฬาประเภทหนึ่งที่นิยมกันมากในหมู่คนไทย ซึ่งมีฐานะในระดับปานกลางจนถึงระดับสูง โดยเฉพาะในกลุ่มนักธุรกิจลงทุน ในปัจจุบันจึงมีสนามกอล์ฟเกิดขึ้นหลายแห่ง เพื่อรองรับความต้องการของผู้ที่นิยมกีฬาประเภทนี้ ที่สำคัญก็คือ กอล์ฟเป็นกีฬาที่จะต้องใช้พื้นที่สนามในการเล่นที่มีขนาดกว้างขวางมากกว่ากีฬาทุกประเภท ฉะนั้น ยิ่งกอล์ฟเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมมากขึ้นเท่าใด พื้นที่สำหรับสร้างเป็นสนามกอล์ฟก็จะเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย และเมื่อใดที่พื้นที่ในเมืองหรือชานเมืองไม่เพียงพอสำหรับการประกอบธุรกิจประเภทนี้ ก็ย่อมหมายความว่าพื้นที่ธรรมชาติ อาทิ เนินเขา ป่าไม้ ไร่ สวน ไร่นา จะถูกรุกทำลายเปลี่ยนแปลงสภาพให้เป็นสนามกอล์ฟมากขึ้น อันเป็นสาเหตุให้สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติถูกทำลายและสูญหายไปมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามสภาพโดยทั่วไปของสนามกอล์ฟนั้น จะมีการปลูกหญ้าและต้นไม้ตลอดทั่วบริเวณสนาม ถึงแม้จะถือว่าได้มีส่วนช่วยลดความสูญเสียดังกล่าวลงบ้าง แต่จากการปลูกหญ้าและต้นไม้ มักจะต้องมีการฉีดพ่นปุ๋ยในปริมาณมากเพื่อบำรุงดินให้สนามเขียวขจีตลอดเวลา สำหรับพื้นที่กว้างขวางเช่นนี้ การฉีดพ่นปุ๋ยซึ่งเป็นน้ำยาเคมีย่อมฟุ้งกระจายไปในอากาศตามกระแสลม ก่อให้เกิดผลร้ายและเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตทุกชีวิตที่อยู่ในพื้นที่ดังกล่าว นั้นย่อมหมายถึงรวมถึงพนักงานประจำสนาม ผู้เล่น ตลอดจนชีวิตสัตว์เล็ก ๆ ใต้พื้นดิน และหากในบริเวณดังกล่าวมีลำธารไหลผ่าน สารเคมีดังกล่าวย่อมปนเปื้อนไปตามสายน้ำก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนที่จะต้องใช้ประโยชน์จากน้ำสายนั้น และผลเสียที่เกิดขึ้นจากธุรกิจทางด้านนี้อีกปัญหาหนึ่งก็คือ เรื่องน้ำ เนื่องจากจะต้องใช้น้ำปริมาณมากเพื่อสร้างความชุ่มชื้นให้แก่สนามหญ้าและต้นไม้ แทนที่เราจะใช้น้ำในส่วนนี้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการเกษตร แต่กลับต้องนำมาใช้ให้หมดเปลืองไปโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างที่ควรจะเป็น

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม จึงร่วมกับสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม จัดพิมพ์หนังสือฉบับนี้ขึ้น เพราะถึงแม้ว่าธุรกิจสนามกอล์ฟจะเป็นกีฬาประเภทหนึ่งที่เกิดผลดีในด้านการออกกำลังกาย และให้ความเพลิดเพลินแก่บุคคลเฉพาะกลุ่ม แต่ผลเสียที่เกิดขึ้นคือการที่เราต้องสูญเสียทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดีไป ทั้งนี้และทั้งนั้น ผลดีหรือผลเสียทางด้านใดมากกว่ากัน ย่อมขึ้นอยู่กับมุมมองเห็นถึงผลประโยชน์และโทษของ ผู้รู้ นักวิชาการ และผู้มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ รวมทั้งเพื่อเป็นข้อมูลให้บุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้คำนึงถึงผลดี ผลเสีย และปัญหาต่างๆ ที่จะเกิดตามมา และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม ตลอดจนสร้างความรู้ความเข้าใจให้ผู้อ่านทุกท่าน และทั้งเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการให้คำตอบแก่ข้อขัดแย้งของนักอนุรักษ์และนักลงทุนทั้งหลายได้ใช้พิจารณาประกอบการตัดสินใจ

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม หวังว่าหนังสือวิชาการเรื่อง "สนามกอล์ฟกับสิ่งแวดล้อม"
นี้ จะให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านตามสมควร

(นายสุวัจน์ สงวนวงศ์)

อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

สารบัญ

หน้า

1. บทนำ	
1.1 สถานการณ์ในอดีต.....	1
1.2 สถานการณ์ในปัจจุบัน.....	1
2. การเลือกทำเลที่ตั้งโครงการ	
2.1 หลักเกณฑ์ทั่วไป.....	4
2.2 การกระจายตัว.....	4
3. รูปแบบของธุรกิจและการลงทุน	
3.1 รูปแบบการให้บริการ.....	6
3.2 การลงทุนและลักษณะโครงการ.....	7
4. การขยายตัวและแนวโน้มในอนาคต	
4.1 การพัฒนาตัวจากอดีต.....	13
4.2 การขยายตัว.....	13
4.3 แนวโน้มในอนาคต.....	14
5. ผลกระทบจากการพัฒนาโครงการ	
5.1 ผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ	
5.1.1 ทรัพยากรที่ดิน.....	16
5.1.2 ทรัพยากรป่าไม้.....	17
5.1.3 ทรัพยากรน้ำ.....	17
5.1.4 ทรัพยากรมนุษย์.....	19
5.2 ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ.....	19
5.3 ผลกระทบต่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจ.....	20
5.3.1 ด้านสังคม.....	20
5.3.2 ด้านเศรษฐกิจ.....	21
6. การวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	
6.1 ความจำเป็น.....	23
6.2 การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม.....	23

7. แนวทางการจัดการและการป้องกันแก้ไขปัญหา	
7.1 ด้านนโยบาย.....	25
7.2 ด้านการจัดการ.....	25
7.3 ด้านการจัดองค์กร.....	26
7.4 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ.....	26
7.5 ด้านมลพิษ.....	26
8. บทสรุป.....	28
9. เอกสารอ้างอิง.....	30
10. ภาคผนวก ก โครงการสนามกอล์ฟในประเทศไทย.....	33
11. ภาคผนวก ข กรณีตัวอย่างความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาโครงการสนามกอล์ฟ.....	57
12. ภาคผนวก ค การดำเนินงานของรัฐและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับ กิจการสนามกอล์ฟ.....	63

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

1	จำนวนโครงการสนามกอล์ฟในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย.....	2
2	การลงทุนโครงการสนามกอล์ฟกรณีใช้ต้นทุนต่ำ.....	8
3	การลงทุนโครงการสนามกอล์ฟร่วมกับการจัดสรรที่ดิน	9
4	เปรียบเทียบจำนวนนักกอล์ฟและสนามกอล์ฟของประเทศไทยกับ ประเทศต่าง ๆ.....	15

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	สนามกอล์ฟ 18 หลุม แห่งหนึ่งบนถนนรังสิต-องครักษ์ (คลอง 14) จังหวัดปทุมธานี สร้างอยู่บนเนื้อที่กว่า 800 ไร่ ดำเนินการสร้าง 9 หลุมแรกเสร็จแล้ว และกำลังอยู่ ในระหว่างการสร้างคลับเฮ้าส์ คาดว่าจะแล้วเสร็จในต้นปี พ.ศ. 2536 66
2	สนามกอล์ฟ 18 หลุม แห่งหนึ่งริมถนนมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีการปลูกหญ้าพันธุ์เบอร์มิวด้าสำหรับแทนที่ออฟและแฟร์เวย์และปลูกหญ้าพันธุ์ทิฟดรอพ บริเวณกรีน พร้อมอ่างเก็บน้ำความจุรวม 1.2 ล้านลูกบาศก์เมตร 67
3	คลับเฮ้าส์ของสนามกอล์ฟ 18 หลุม แห่งหนึ่งริมแม่น้ำแควใหญ่ จังหวัดกาญจนบุรี 68
4	สนามกอล์ฟแห่งหนึ่งในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี สร้างอยู่บนเนื้อที่ 2,500 ไร่ รายล้อมไปด้วยทิวเขาเขียวชอุ่ม ภายในโครงการมีสนามกอล์ฟ ขนาดมาตรฐาน 18 หลุม จำนวน 2 สนาม ซึ่งออกแบบโดยนักกอล์ฟและนักออกแบบสนามกอล์ฟ ชื่อดังชาวต่างประเทศ 69
5	ส่วนหนึ่งภายในสนามกอล์ฟมาตรฐาน 18 หลุม ตั้งอยู่บนที่ราบเชิงเขา อำเภอกระทุ้ง จังหวัดภูเก็ต ได้รับการออกแบบโดยสถาปนิกนักออกแบบชั้นหนึ่งของเมืองไทย 70
6	คลับเฮ้าส์ที่โอ้อ่าและหรูหราของสนามกอล์ฟแห่งหนึ่ง บริเวณตำบลห้วยทรายเหนือ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 71
7	โมเดลจำลองคอนโดมิเนียมไต่ระดับ 7 ชั้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการสนามกอล์ฟ ขนาดมาตรฐาน 18 หลุม ในจังหวัดภูเก็ต 72
8	มุมหนึ่งของสนามกอล์ฟในประเทศมาเลเซีย ตั้งอยู่ในตัวเมืองใหญ่ ได้รับการออกแบบให้สามารถใช้ประโยชน์เป็นได้ทั้งสนามกอล์ฟและสวนสาธารณะ 73
9	พื้นที่สนามกอล์ฟแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งปรับปรุงพื้นที่มาจากที่ดินเหมืองแร่ร้าง 74
10	ทัศนียภาพของสนามกอล์ฟแห่งหนึ่งบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งพยายามรักษาต้นไม้ ในพื้นที่โครงการไว้ 75
11	แหล่งน้ำใช้ภายในโครงการสนามกอล์ฟแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต 76
12	สนามกอล์ฟแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีพื้นที่อยู่ติดกับคลองส่งน้ำชลประทาน 77
13	สนามกอล์ฟกลางคืนแห่งแรกในประเทศไทยตั้งอยู่ใจกลางกรุงเทพมหานคร เปิดบริการตั้งแต่เวลา 18.00-24.00 น 78
14	สนามกอล์ฟ 18 หลุมแห่งหนึ่งบริเวณอำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง เป็นสนามกอล์ฟแห่งหนึ่งในรูปคันทรี่คลับ 79
15	หลุมที่ 19 (พาร์ 72 + 3) ของสนามกอล์ฟ 19 หลุม แห่งแรกของประเทศไทย ซึ่งเจ้าของสนามเจตนาสร้างให้เกินมาตรฐานโลกเพื่อดึงดูดนักกอล์ฟ 80

ศูนย์บริการพื้นที่ บทนำ

ของศูนย์วิจัย

เนื่องจากการพัฒนาโครงการสนามกอล์ฟในระยะเวลาดำเนินการที่ผ่านมาได้มีการขยายตัวและแนวโน้มของการเติบโตในแง่การลงทุนค่อนข้างสูงและเป็นไปอย่างรวดเร็ว ถึงแม้จะมีการชะลอตัวลงบ้างในระบอบปัจจุบัน แต่การลงทุนธุรกิจสนามกอล์ฟก็ยังเป็นที่สนใจของนักลงทุนพัฒนาธุรกิจที่ดิน โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2536 นี้ ภาครัฐและเอกชนได้ร่วมมือกันกำหนดให้เป็นปีแห่งการท่องเที่ยวสนามกอล์ฟไทย ซึ่งคาดว่าจะเป็นที่ท่องเที่ยวของธุรกิจสนามกอล์ฟเลยทีเดียว เมื่อเป็นเช่นนี้ สถานการณ์การพัฒนาโครงการสนามกอล์ฟและผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สภาพสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ จึงควรได้รับความสนใจจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสมตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป จนมีลักษณะค่อนข้างซับซ้อนเป็นอย่างมากในปัจจุบันนี้

1.1 สถานการณ์ในอดีต

สนามกอล์ฟมาตรฐานแห่งแรกในประเทศไทย ก่อสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2465 ที่อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในชื่อของ “สนามกอล์ฟรถไฟหัวหิน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการแก่ลูกค้าของโรงแรมรถไฟ หลังจากนั้นหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานของราชการ อาทิเช่น การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กรมชลประทาน กองทัพบก และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ก็ดำเนินการสร้างสนามกอล์ฟของตัวเองขึ้นเพื่อเป็นสวัสดิการให้แก่เจ้าหน้าที่ในสังกัด ซึ่งต่อมาก็เปิดบริการให้แก่กอล์ฟเป็นการทั่วไป อย่างไรก็ตาม ธุรกิจสนามกอล์ฟในช่วงนั้นยังอยู่ในวงจำกัด การให้บริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเล่นกอล์ฟมีอยู่น้อยมาก จนกระทั่งปี พ.ศ. 2512 เอกชนได้เริ่มให้ความสนใจกับการลงทุนสร้างสนามกอล์ฟมากขึ้น โดยพัฒนารูปแบบการดำเนินธุรกิจสนามกอล์ฟให้มีการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องและกลมกลืนไปกับธุรกิจการค้าสังฆาริมทรัพย์ ซึ่งในระยะที่ผ่านมาปรากฏว่าได้รับความนิยมแพร่หลายจนกระทั่งในปัจจุบัน (ดิเรก, 2534)

1.2 สถานการณ์ในปัจจุบัน

ในระยะเวลา 2-3 ปีที่ผ่านมา มีการลงทุนเพื่อพัฒนาโครงการสนามกอล์ฟเกิดขึ้นในประเทศไทยมากกว่า 150 โครงการ ซึ่งคิดเป็นมูลค่ามากกว่า 200,000 ล้านบาท (Amnartworaprasert, 1991) การลงทุนสร้างสนามกอล์ฟแต่ละแห่งโดยเฉลี่ยใช้เงินลงทุนโครงการละ 2,000 ล้านบาท โดยมีโครงการบางแห่งที่ใช้เงินลงทุนสูงถึง 10,000 ล้านบาท (กองบรรณาธิการ, 2534 ข) ในจำนวนนี้เป็นสนามกอล์ฟที่เปิดดำเนินการเรียบร้อยแล้วในปี พ.ศ. 2534 ประมาณ 110 กว่าสนาม และที่เปิดดำเนินการได้ในปี พ.ศ. 2535 ประมาณกว่า 60 สนาม นอกจากนี้ ยังมีสนามกอล์ฟอีกจำนวนหนึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการก่อสร้าง ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จและเปิดดำเนินการได้ในช่วงปี พ.ศ. 2536-2537 ไม่น้อยกว่า 40 สนาม (ตารางที่ 1, ภาคผนวก ก) สนามกอล์ฟเหล่านี้มีอยู่ค่อนข้างหนาแน่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และกระจุกกระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

สำคัญของประเทศไทย เช่น เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน นครราชสีมา กาญจนบุรี ชลบุรี ระยอง เพชรบุรี สงขลา พังงา และภูเก็ต เป็นต้น

สนามกอล์ฟในประเทศไทยขยายตัวอย่างรวดเร็วเพื่อตอบสนองความต้องการของนักกอล์ฟ ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเป็นจำนวนถึง 300,000-600,000 คนต่อปี ในจำนวนนี้ประมาณ 300,000-400,000 คน เป็นนักกอล์ฟชาวต่างประเทศซึ่งเดินทางเข้ามาใช้บริการในประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องจากสนามกอล์ฟหลายแห่งในประเทศไทยเป็นสนามกอล์ฟที่จัดอยู่ในระดับมาตรฐานสากล และคิดค่าบริการต่ำ (กังสดาล, 2534; สันหัต, 2535) จึงเป็นที่คาดหมายว่าโครงการสนามกอล์ฟจะขยายตัวต่อไปอย่างต่อเนื่อง โดยประมาณว่าภายในสิ้นปี พ.ศ. 2536-2537 ประเทศไทยจะมีสนามกอล์ฟประมาณ 160-180 สนาม (ไพโรจน์, 2535) และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นถึง 1,000 สนาม ถึงจะเพียงพอต่อความต้องการของนักเล่นกอล์ฟทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต (กังสดาล, 2534)

ตารางที่ 1 จำนวนโครงการสนามกอล์ฟในภาคต่างๆ ของประเทศไทย (นวรรตน์ และคณะ, 2536)

ภาค	เปิดดำเนิน	เปิดดำเนิน	คาดว่าจะเปิด	ไม่ทราบความ	รวม
	การแล้วใน	การแล้วใน	ดำเนินการ	ก้าวหน้า	
	ปี พ.ศ. 2534	ปี พ.ศ. 2535	ปี พ.ศ. 2536-37		
สนาม					
กลาง	54	27	25	33	138
เหนือ	18	11	2	10	41
ใต้	15	7	3	2	27
ตะวันออก	14	11	7	3	34
ตะวันออกเฉียงเหนือ	11	8	5	1	25
รวม	112	64	42	49	265

เนื่องจากสนามกอล์ฟในปัจจุบันเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก จึงมีอาจหลีกเลี่ยงปัญหาความขัดแย้งและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งทางบวกและทางลบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สภาพสังคม และเศรษฐกิจไปได้ ถึงแม้ว่าธุรกิจสนามกอล์ฟจะสามารถนำเงินตราเข้าประเทศได้ปีละกว่า 500-600 ล้านบาท (ปรีชา, 2534) พร้อมกับการจ้างงานจำนวนนับ 1,000 คนต่อสนาม (Pleumarom, 1992) แต่ก็ทำให้เกิดความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหลายประการ ตัวอย่างเช่น กรณีเกิดการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิประเทศธรรมชาติ

ปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรน้ำระหว่างกิจการสนามกอล์ฟกับการเกษตร ตลอดจนกรณีเกิดผลตกค้างของสารเคมีในดิน และแหล่งน้ำ อันเนื่องมาจากการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในสนามกอล์ฟปริมาณมาก เมื่อเป็นเช่นนี้รัฐจึงจำเป็นต้องรับดำเนินการกำหนดนโยบายและแนวทางการจัดการธุรกิจสนามกอล์ฟให้ชัดเจนและเกิดผลในทางปฏิบัติโดยเร็ว เพื่อควบคุมการพัฒนาธุรกิจสนามกอล์ฟให้เป็นไปอย่างเหมาะสม ไม่เกิดความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสามารถควบคุมผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเลือกทำเลที่ตั้งโครงการ

2.1 หลักเกณฑ์ทั่วไป

การเลือกทำเลที่จะพัฒนาธุรกิจสนามกอล์ฟ จำเป็นต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบหลัก 3 ประการ (กองบรรณาธิการ 2533 ข; กองบรรณาธิการ 2534 ข; Mekvichai, 1990) คือ

- (1) มีที่ดินแปลงใหญ่เป็นผืนเดียวกันขนาดมาตรฐานเฉลี่ย 500–1,000 ไร่ขึ้นไป
- (2) อยู่ใกล้แหล่งที่มีการคมนาคมสะดวก
- (3) ควรมีแหล่งน้ำอยู่ในบริเวณใกล้เคียงอย่างพอเพียง

จากองค์ประกอบที่เป็นปัจจัยพื้นฐานทั้ง 3 ประการดังกล่าว เป้าหมายการพัฒนาโครงการสนามกอล์ฟในระยะแรกเริ่มจึงเกิดขึ้นหนาแน่นในพื้นที่ราบลุ่มเจ้าพระยาใหญ่ ซึ่งมีโครงการชลประทานเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ทำนาอยู่เดิม โดยเฉพาะเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ที่การคมนาคมสะดวก ดินมีความอุดมสมบูรณ์ และมีแหล่งน้ำอย่างเพียงพอ ปัญหาที่ตามมาคือ การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการเกษตรไปเป็นสนามกอล์ฟและธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเภทนี้จะกระจายตัวไปในพื้นที่ ตลอดสองข้างถนน (ribbon development) เป็นหลัก โดยเฉพาะถนนพหลโยธิน ถนนสายบางนา-ตราด ถนนสายปิ่นเกล้า-นครปฐม และถนนเอกชัย

2.2 การกระจายตัว

การกระจายตัวของโครงการสนามกอล์ฟในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเกิดขึ้นควบคู่ไปกับการสร้างถนนสายหลักต่างๆ สำหรับถนนพหลโยธิน จะมีโครงการหนาแน่นบริเวณทุ่งรังสิต จังหวัดปทุมธานี เช่น สนามกอล์ฟเอไอที สนามกอล์ฟรูปเตมีย์ สนามกอล์ฟเมืองเอก และสนามกอล์ฟไพน์เฮิร์สท์กอล์ฟแอนด์คันทรีคลับ เป็นต้น ส่วนถนนสายบางนา-ตราด หรือสุขุมวิทก็เป็นแหล่งรวมโครงการสนามกอล์ฟขนาดใหญ่หลายแห่งเช่นกัน ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ไทยคันทรีคลับ กรีนวัลเลย์คันทรีคลับ บางปะกงรีเวอร์ไซด์ อีสเทิร์นสตาร์คันทรีคลับ และปาล์มบีชกอล์ฟแอนด์คันทรีคลับ เป็นต้น บริเวณด้านตะวันตกเฉียงใต้ของกรุงเทพมหานคร บนถนนสายหลัก อันได้แก่ ถนนปิ่นเกล้า-นครปฐม ถนนเพชรเกษม และถนนเอกชัย ก็มีโครงการสนามกอล์ฟเกิดขึ้นอยู่หลายแห่ง เช่น เดอะรอยัลเจมส์กอล์ฟแอนด์คันทรีคลับ กฤษดาซิตีคันทรีคลับ สวนสามพราน และเอกชัยคันทรีคลับ เป็นต้น บนถนนรามอินทรา ถนนสุขุมวิท เขตบางกะปิ และมีนบุรี ก็มีโครงการสนามกอล์ฟพัฒนาขึ้นเป็นจำนวนมาก (ภาคผนวก ก)

นอกจากองค์ประกอบหลัก 3 ประการในการเลือกที่ตั้งแล้ว สนามกอล์ฟหลายโครงการยังต้องการสร้างจุดเด่นให้แก่โครงการด้วยการขายบรรยากาศอันเป็นธรรมชาติท่ามกลางภูเขา แมกไม้และสายธาร นักลงทุนจึงหันเหไปพัฒนาโครงการบริเวณพื้นที่เชิงเขาของจังหวัดกาญจนบุรี เชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอน เพื่อตอบสนองนักเล่นกอล์ฟที่ต้องการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของป่าไม้และภูเขา นักลงทุนอีกกลุ่มหนึ่ง ที่ต้องการขายจุดเด่นธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเล

มีน้ำทะเลใส แสงแดด และชายหาดสวยงาม จึงมุ่งไปทำการลงทุนในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาค ตะวันออกบริเวณจังหวัดชลบุรี และระยอง พื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้บริเวณจังหวัดเพชรบุรี สงขลา พังงา และภูเก็ตเป็นส่วนใหญ่ (ภาคผนวก ก)

นอกจากนั้นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามอื่นๆ ก็เป็นที่นิยมเช่นกัน บางโครงการจึง พยายามเลือกสร้างสนามกอล์ฟใกล้กับพื้นที่อุทยานแห่งชาติที่มีชื่อเสียงเพื่อถือเป็นข้อได้เปรียบใน การแข่งขัน อันเป็นสาเหตุหนึ่งในการบุกรุกป่าสงวนหรืออุทยานแห่งชาติในปัจจุบัน (กองบรรณาธิการ, 2534 ข; Wong–Anan, 1991 b)

3. รูปแบบของธุรกิจและการลงทุน

3.1 รูปแบบการให้บริการ

โดยทั่วไปการให้บริการของสนามกอล์ฟสามารถจัดแบ่งออกเป็น 3 ประเภท (ประสม, 2533) คือ

- 1) สนามกอล์ฟเอกชนที่สงวนไว้ให้สมาชิกและแขกของสมาชิกใช้บริการเท่านั้น
- 2) สนามกอล์ฟสาธารณะที่ใคร ๆ ก็ใช้บริการได้ถ้ายอมเสียค่าบำรุงสนาม
- 3) สนามกอล์ฟที่สร้างร่วมกับโรงแรมหรือรีสอร์ท เพื่อให้บริการสำหรับแขกของโรงแรมหรือรีสอร์ทโดยเฉพาะ หากเป็นบุคคลภายนอกอาจต้องเสียค่าบำรุงสนาม (green fee) ตามระเบียบของการใช้สนามที่กำหนดไว้

สนามกอล์ฟในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นใหม่ในอนาคตจำนวนมาก จะเป็นสนามเอกชน ซึ่งจะสงวนไว้ให้สมาชิกและแขกของสมาชิกเท่านั้น ดังจะเห็นได้ว่า ในระยะเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมา กิจการสนามกอล์ฟโดยเฉพาะของเอกชนได้รับการพัฒนารูปแบบและองค์ประกอบให้ดีขึ้นจนได้มาตรฐานสากล อาทิเช่น สนามกอล์ฟสามพราน นวธานี โพนเฮอร์สท์ และบางพระ ซึ่งนิตยสารกอล์ฟที่มีชื่อเสียงของอเมริกาได้จัดอันดับให้เป็นสนามที่ดีที่สุดในจำนวน 25 สนามของโลก (Amnartwo-raprasert, 1991)

เมื่อพิจารณาประกอบกับค่าใช้จ่ายในการเล่นที่ถูกกว่าในประเทศอื่น ๆ หลายประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ไต้หวัน และกลุ่มประเทศยุโรป (Amnatworaprasert, 1991) โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่นนักกอล์ฟจะต้องเสียค่าสมาชิกสูงประมาณ 1.8 ล้านบาท (กังสดาล, 2534) ถึง 12.5 ล้านบาท ทั้งนี้ไม่รวมค่าบำรุงสนามและค่าบริการของแคดดี้ รวมทั้งจะต้องแย่งกันใช้บริการอีกด้วย เนื่องจากสนามกอล์ฟในประเทศญี่ปุ่นจะให้บริการแก่นักกอล์ฟโดยเฉลี่ยประมาณสนามละ 10,000 คน (Pleumaron, 1992) สำหรับสนามระดับแนวหน้าของญี่ปุ่น อาทิ สนามชิโยะกะกอล์ฟคลับ และซัมมิตกอล์ฟคลับ ซึ่งอยู่บริเวณกรุงโตเกียว จะต้องเสียค่าสมาชิกสนามละประมาณ 25 และ 32 ล้านบาท ตามลำดับ โดยจะต้องจองล่วงหน้าก่อนการเล่นเป็นเวลาหนึ่งเดือน และเสียค่าเล่น 19 หลุม ประมาณรอบละ 10,000 บาท (ลมเปลี่ยนทิศ, 2535)

นอกจากปัจจัยเรื่องค่าใช้จ่ายแล้ว สนามกอล์ฟในประเทศไทยยังมีข้อได้เปรียบในเรื่องรูปแบบการให้บริการที่ดีกว่า ซึ่งมักจะเป็นแบบตัวต่อตัว ตลอดจนสภาพภูมิอากาศ โดยทั่วไปก็เอื้ออำนวยให้สามารถเล่นกอล์ฟได้ตลอดทั้งปี การเดินทางมาเล่นกอล์ฟในประเทศไทยจึงเป็นที่ชื่นชอบของนักเล่นกอล์ฟชาวต่างประเทศอย่างยิ่ง เมื่อเป็นเช่นนั้นนักลงทุนธุรกิจสนามกอล์ฟจึงมองเห็นโอกาสการขยายตัวของธุรกิจประเภทนี้ว่า มีแนวโน้มค่อนข้างสดใส โดยเฉพาะนักลงทุนในวงการจัดสรรที่ดิน ซึ่งกำลังแข่งขันกันลงทุนทำโครงการบ้านจัดสรรและรีสอร์ทควบคู่ไปกับสนามกอล์ฟ (ยุพิน, 2533)

3.2 การลงทุนและลักษณะโครงการ

การลงทุนสร้างโครงการสนามกอล์ฟจะใช้เงินลงทุนอย่างน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับลักษณะและขนาดของโครงการ โดยทั่วไปสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท (กองบรรณาธิการ, 2535 ก) คือ

1) โครงการสนามกอล์ฟ ซึ่งดำเนินงานโดยผู้ประกอบการที่มีเงินลงทุนต่ำ เน้นให้บริการเฉพาะคนไทยเป็นหลัก มีคนไทยเป็นผู้ออกแบบสนาม การเลือกทำเลที่ตั้งโครงการก็ไม่ต้องพิถีพิถันมากนัก จำเป็นต้องใช้เงินลงทุนอย่างต่ำเฉลี่ยประมาณ 300 ล้านบาท (ตารางที่ 2)

2) โครงการขนาดใหญ่ที่ประกอบด้วยสนามกอล์ฟพร้อมกับการจัดสรรที่ดิน และอาจมีสิ่งอำนวยความสะดวกในลักษณะต่าง ๆ จะต้องเลือกทำเลที่มีทัศนียภาพสวยงาม มีเส้นทางคมนาคมสะดวก มีนักกอล์ฟและนักออกแบบจากต่างประเทศที่มีชื่อเสียงเป็นผู้ออกแบบสนามกอล์ฟ ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการออกแบบสูงกว่าสนามกอล์ฟประเภทแรกประมาณ 10 เท่า เพราะมุ่งตอบสนองการให้บริการแก่ชาวต่างประเทศ และคนไทยที่มีฐานะการเงินอยู่ในระดับชั้นนำของประเทศ สนามกอล์ฟประเภทนี้จะต้องใช้เงินลงทุนเฉลี่ยสูงถึงกว่า 1,000 ล้านบาท (ตารางที่ 3)

อย่างไรก็ตาม โครงการสนามกอล์ฟในปัจจุบันบางโครงการใช้เงินลงทุนเป็นจำนวนหลายพันล้านบาท เพื่อพัฒนารูปแบบการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในระดับที่สมบูรณ์ที่สุด ซึ่งอาจจะประกอบไปด้วย สนามกอล์ฟขนาดต่างๆ ที่ดินจัดสรร คลับเฮ้าส์ ไดรฟ์วิงเร็นจ์ คอนโดมิเนียม สปอร์ตคอมเพล็กซ์ โรงแรม โรงเรียนสอนกอล์ฟ ร้านค้า ศูนย์ประชุม และภัตตาคาร เป็นต้น

ตารางที่ 2 การลงทุนโครงการสนามกอล์ฟกรณีใช้ต้นทุนต่ำ (กองบรรณาธิการ, 2535 ก)

รายการลงทุน	วงเงิน (ล้านบาท)	สัดส่วนการลงทุน (%)
ค่าที่ดิน 600 ไร่ๆ ละ 100,000 บาท	60.0	20.7
ค่าออกแบบสนามกอล์ฟโดยคนไทย	1.0	0.3
ค่าพัฒนาที่ดินไร่ละ 100,000 บาท	60.0	20.7
ค่าสร้างสนามกอล์ฟ	80.0	27.7
ค่าก่อสร้างคลับเฮ้าส์	20.0	6.9
ค่าโฆษณา	10.0	3.5
ค่าใช้จ่ายก่อนเริ่มโครงการ	2.0	0.7
ค่าบริหาร 30 เดือน	10.0	3.5
ค่าภาษีการโอนและภาษีธุรกิจ	10.0	3.5
ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ 100 ล้านบาท	26.0	9.0
เงินทุนสำรอง	10.0	3.5
รวม	289.0	100.0

ตารางที่ 3 การลงทุนโครงการสนามกอล์ฟพร้อมกับการจัดสรรที่ดิน (กองบรรณาธิการ, 2535 ก)

รายการลงทุน	วงเงิน (ล้านบาท)	สัดส่วนการลงทุน (%)
ค่าที่ดิน 1,200 ไร่ๆ ละ 400,000 บาท	480.0	42.3
ค่าออกแบบสนามกอล์ฟโดยชาวต่างประเทศ	10.0	0.9
ค่าพัฒนาที่ดินสนามกอล์ฟไร่ละ 300,000 บาท	180.0	15.9
ค่าพัฒนาที่ดินจัดสรรไร่ละ 200,000 บาท	120.0	10.6
ค่าสร้างสนามกอล์ฟ	150.0	13.2
ค่าก่อสร้างคลับเฮ้าส์	50.0	4.4
ค่าโฆษณา	15.0	1.3
ค่าใช้จ่ายก่อนเริ่มโครงการ	2.0	0.2
ค่าบริหารโครงการ	15.0	1.3
ค่าภาษีการโอนและภาษีธุรกิจ	50.0	4.4
ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ 200 ล้านบาท	52.0	4.6
เงินทุนสำรอง	10.0	0.9
รวม	1,134.0	100.0

นอกจากนี้บางแห่งยังจัดสร้างสวนป่าและสวนสัตว์เข้าไปในโครงการด้วย (ดิเรก, 2534; Pleumarom, 1992) ในจำนวนนี้ พบว่าโครงการสนามกอล์ฟนานาชาติใช้เงินลงทุนสูงถึง 10,000 ล้านบาท เช่นเดียวกับโครงการสนามกอล์ฟแก่งกระจานคันทรี่คลับและกลุ่มเพชรไทยพัฒนา ซึ่งนอกจากจะใช้วงเงินลงทุนสูงระดับเดียวกันแล้ว ยังใช้ที่ดินจำนวนมากถึงประมาณ 30,000-35,000 ไร่ (กองบรรณาธิการ, 2534 ข; Pleumarom, 1992) สำหรับโครงการสนามกอล์ฟแก่งกระจานคันทรี่คลับ ซึ่งจัดเป็นโครงการระดับแนวหน้าของประเทศไทย และเริ่มเปิดตัวแล้วเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2534 ประกอบด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อกิจกรรมต่างๆ แบบครบวงจรจำนวนมาก (Pleumarom, 1992) ได้แก่

- 1) สนามกอล์ฟระดับแข่งขัน 3 สนาม
- 2) อาคารพักอาศัย 700 หน่วย
- 3) โรงแรมระดับ 5 ดาว 1 แห่ง

- 4) ห้องสรรพสินค้า 1 แห่ง
- 5) สวนสนุก 1 แห่ง
- 6) ศูนย์กีฬา ซึ่งประกอบด้วย
 - 6.1) สระว่ายน้ำขนาดมาตรฐานสากล
 - 6.2) สนามฟุตบอล 2 สนาม
 - 6.3) สนามเทนนิส 30 สนาม
 - 6.4) สนามแบดมินตัน 30 สนาม
 - 6.5) สนามขี่ม้า 1 สนาม
 - 6.6) สนามแข่งรถ 1 สนาม
- 7) สนามบินขนาดลานบินยาว 2 กิโลเมตร
- 8) ศูนย์ปฏิบัติศาสนกิจ
- 9) ที่พักพิงและหลบภัยของสัตว์ป่า
- 10) โรงเรียน
- 11) ศูนย์สุขภาพและอนามัย

สาเหตุที่นักลงทุนพยายามพัฒนาธุรกิจสนามกอล์ฟในรูปแบบดังกล่าว อาจเป็นเพราะการลงทุนสร้างสนามกอล์ฟแต่เพียงอย่างเดียวไม่ค่อยคุ้มค่ากับการลงทุน เนื่องจากมีต้นทุนในการลงทุนสูง โดยเฉพาะ ถ้าหากต้องการทำสนามกอล์ฟขนาด 9 หลุม จะใช้ที่ดินขนาดประมาณ 400-500 ไร่ เฉพาะค่าก่อสร้างไม่รวมราคาที่ดินก็มีมูลค่าไม่ต่ำกว่า 200-300 ล้านบาท เมื่อเทียบกับจำนวนผู้เล่นหรือรายได้ที่เกิดขึ้นจากการเป็นสมาชิกและการใช้บริการ ยังมีความแตกต่างกันมาก ฉะนั้นรูปแบบการลงทุนจึงต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการจัดสรรที่ดินด้วย (กองบรรณาธิการ, 2533 ก)

การพัฒนาในรูปแบบธุรกิจสนามกอล์ฟที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นผลให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องเจริญเติบโตตามไปด้วย อาทิเช่น ร้านค้าเครื่องกีฬา กอล์ฟ นิตยสารกอล์ฟ การโฆษณาในสื่อมวลชนทุกประเภท ตลอดจนโรงเรียนสอนเล่นกอล์ฟ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังทำให้เกิดธุรกิจการเก็งกำไรจากการซื้อขายสิทธิการเป็นสมาชิกสนามกอล์ฟ เนื่องจากไม่มีข้อจำกัดการซื้อขายสิทธิสมาชิกสำหรับชาวต่างชาติ โดยเฉพาะสมาชิกสนามกอล์ฟชาวญี่ปุ่น ซึ่งมีประมาณร้อยละ 20 ของสมาชิกสนามกอล์ฟในประเทศไทย ได้ใช้จ่ายเงินในการซื้อสิทธิสมาชิกสนามกอล์ฟในประเทศไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2532-2533 ถึง 2,000 ล้านบาท (พิเชียร, 2534) เมื่อรวมกับการซื้อขายสิทธิของนักกอล์ฟชาติอื่น ๆ ทำให้การซื้อขาย สิทธิสมาชิกสนามกอล์ฟมีมูลค่าสูงขึ้นเป็นลำดับ ในการนี้จะมีกลุ่มบริษัทกลุ่มหนึ่งทำหน้าที่เป็นตัวแทนรับซื้อขายสิทธิสมาชิกสนามกอล์ฟ และมีบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์อีกหลายบริษัทที่รับประกันการซื้อขายสิทธิหรือหุ้นของโครงการ (ยุพิน, 2533)

การเก็งกำไรในที่ดินและการซื้อขายสิทธิสมาชิกสนามกอล์ฟในปัจจุบันเป็นที่แพร่หลายจนทำให้อัตราค่าสมาชิกสนามกอล์ฟบางแห่ง เช่น สนามกอล์ฟนวนานีมีราคาสูงถึง 1,800,000 บาท

(กองบรรณาธิการ, 2534 ข) เมื่อคิดโดยเฉลี่ยโครงการหนึ่งจะรับสมาชิกประมาณ 1,000-1,500 คน ถ้าค่าสิทธิสมาชิกที่จะต้องจ่ายเฉลี่ยประมาณ 300,000-400,000 บาท ก็จะมีเงินหมุนเวียนสำหรับโครงการจากค่าสิทธิสมาชิกอย่างต่ำประมาณ 300-400 ล้านบาท (กองบรรณาธิการ, 2533 ก) และเพื่อสร้างแรงจูงใจและช่วยการตัดสินใจให้กับผู้ที่เข้าเป็นสมาชิกได้ดีขึ้น สนามกอล์ฟหลายแห่งจึงมีการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รวมไว้ในโครงการสนามกอล์ฟแบบครบวงจร เช่น สนามเทนนิส สควอช แบดมินตัน และสระว่ายน้ำ ตลอดจนสนามกีฬาในร่มประเภทต่าง ๆ รวมถึงร้านอาหารและที่รับรองแขก นอกจากสิ่งอำนวยความสะดวก ดังกล่าวแล้ว ยังรวมไปถึงการเลือกสถานที่ตั้งอย่างพิถีพิถัน ให้มีทัศนียภาพที่สวยงาม การเร่งรัดการก่อสร้างให้รวดเร็ว การยอมรับให้มีการจ่ายค่าสมาชิก ได้ทั้งเงินสดและเงินผ่อน ตลอดจนการแข่งขันกับทานักกอล์ฟที่มีชื่อเสียงและมีผลงานเป็นที่ยอมรับของวงการนักกอล์ฟจากต่างประเทศมาเป็นผู้ออกแบบสนาม แต่เหนือสิ่งอื่นใด ชื่อเสียงและความน่าเชื่อถือของผู้เป็นเจ้าของโครงการ จะเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจที่จะเลือกเป็นสมาชิกของสนามใดสนามหนึ่ง (ยุพิน, 2533) เจ้าของโครงการจึงพยายามเชิญนายทหาร ข้าราชการระดับสูง หรือนักการเมืองเข้ามาเป็นประธานและกรรมการบริหารโครงการอยู่เสมอ

ถึงแม้ว่าภาวะการซื้อขายสมาชิกสนามกอล์ฟขณะนี้ จะชะลอตัวลงอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2533 โดยลดลงจากช่วงปี พ.ศ. 2531-2532 ประมาณร้อยละ 20-35 แต่ทั้งนี้ก็มีได้หมายความว่าสนามกอล์ฟมีมากเกินไปเกินความต้องการ เนื่องจาก การที่ราคาค่าสมาชิกลดลงนั้น มีสาเหตุประกอบกันหลายประการ (กองบรรณาธิการ, 2535 ข) ได้แก่

- 1) ในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา มีสนามกอล์ฟเกิดขึ้นค่อนข้างมาก
- 2) สนามหลายแห่งเปิดขายสมาชิกมากกว่าที่กำหนดไว้เดิมถึง 2-3 เท่า
- 3) สนามที่เดิมเป็นสนามปิดเปลี่ยนนโยบายมาเป็นสนามเปิด เพื่อให้บุคคลทั่วไปใช้บริการได้
- 4) สนามไม่ได้จัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกตามที่โฆษณาไว้ จึงขาดความเชื่อถือ
- 5) ผู้บริหารโครงการไม่ให้ความสำคัญในการทำนุบำรุงรักษาสนามให้คงสภาพดีและสวยงาม
- 6) ระบบการบริหารการจองไม่มีประสิทธิภาพ
- 7) สมาชิกนำสิทธิที่ซื้อไว้แล้วมาขายออกเป็นจำนวนมาก

ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว ทำให้ความนิยมในการซื้อขายสมาชิกลดลง ราคาค่าสมาชิกที่ตั้งไว้จึงต้องปรับตัวให้ลดต่ำลงตามไปด้วย แต่อย่างไรก็ตาม มีสิ่งบ่งชี้ให้เห็นว่าสนามกอล์ฟใหม่ยังสามารถเกิดขึ้นได้อย่างแน่นอน นั่นคือราคาค่าใช้จ่ายที่ผู้เล่นต้องจ่ายให้กับทางสนามต่อการเพิ่มในแต่ละครั้ง (ค่ากรีนฟี) ซึ่งปรากฏว่าค่าใช้จ่ายส่วนนี้กลับเพิ่มสูงขึ้นมากโดยเฉพาะสนามในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งเมื่อ 3-4 ปีมาแล้วเสียเป็นประมาณ 80 บาทต่อวัน แต่ในปัจจุบันกลับต้องเสียถึง 300-600 บาทต่อวัน นอกจากนี้การสร้างสนามกอล์ฟในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลยังมีความเป็นไปได้มาก โดยเฉพาะถ้าพิจารณาจากจำนวนคนเล่นกอล์ฟในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีประมาณ 280,000-300,000 คน และโดยเฉลี่ยจะเล่นกอล์ฟประมาณเดือนละ

2 ครั้ง จึงมีการเล่นเกิดขึ้น 18,666–20,000 ครั้ง ดังนั้นจะต้องมีสนามกอล์ฟอย่างน้อย 74–79 สนาม ถึงจะเพียงพอกับความต้องการในขณะนี้ปัจจุบันมีสนามกอล์ฟที่สร้างเสร็จแล้วและกำลังทำการก่อสร้างเพียง 54 สนามเท่านั้น (กองบรรณาธิการ, 2535 ข)

เมื่อเป็นเช่นนี้อาจกล่าวได้ว่าการลงทุนพัฒนาโครงการสนามกอล์ฟก็มีโอกาสเจริญเติบโตต่อไปได้ เพราะนอกจากปัจจัยบางประการดังกล่าวแล้วยังมีปัจจัยอื่นๆ เอื้ออำนวยด้วย โดยเฉพาะการที่ชาวต่างชาติจะเข้ามาลงทุนสร้างสนามกอล์ฟ ร่วมกับคนไทยอีกจำนวนหลายสนาม อาทิเช่น กลุ่ม Mitsubisht กลุ่ม Marubent และกลุ่มบริษัทอเมริกัน เป็นต้น ซึ่งในขณะนี้ นักลงทุนชาวญี่ปุ่น ได้หัน แกทลีใต้ สิงคโปร์ ยุโรป และสหรัฐอเมริกา ได้ถือทุนโครงการสนามกอล์ฟในประเทศไทย อยู่ประมาณร้อยละ 40 โดยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530–2533 ธนาคารแห่งประเทศไทย ประมาณว่า มีการโอนเงินจากต่างประเทศเพื่อเข้ามาใช้ในการก่อสร้างสนามกอล์ฟในประเทศไทยจำนวน 100 โครงการเป็นยอดเงินรวมสูงถึง 100,000 ล้านบาท (Pleumarom, 1992)

4. การขยายตัวและแนวโน้มในอนาคต

4.1 การพัฒนาตัวจากอดีต

การเล่นกอล์ฟเริ่มเป็นที่รู้จักในประเทศไทยเป็นครั้งแรกในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 โดยมีการสร้างสนามกอล์ฟเล็ก ๆ ขึ้นแห่งแรกที่ราชกรีฑาสโมสร ตามด้วยราชตฤณมัยสมาคม และพระราชวังสวนจิตรลดา ในปี พ.ศ. 2463 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงประกาศให้การเล่นกอล์ฟเป็นกีฬาในพระบรมราชูปถัมภ์ พร้อมกับการสร้างสนามกอล์ฟหลวงหัวหิน ซึ่งได้มีการเปิดตัวอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2465 นับจากนั้นเป็นต้นมา การเล่นกอล์ฟก็กลายเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมจากบุคคลทั่วไปมากขึ้นเป็นลำดับ ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 มีสนามกอล์ฟเกิดขึ้นใหม่อีกหลายสนาม รวมทั้งสนามกอล์ฟของเอกชน ในการนี้ได้มีการจัดการแข่งขันกอล์ฟทั้งระดับประเทศและระดับนานาชาติขึ้นหลายครั้ง และเมื่อประเทศไทยได้รับผลจากการพัฒนาอุตสาหกรรมและการท่องเที่ยว จนทำให้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศเติบโตอย่างรวดเร็ว ประกอบกับความนิยมในกีฬากอล์ฟได้ขยายตัวไปทั่วโลก ธุรกิจสนามกอล์ฟในประเทศไทยจึงพัฒนาตัวจากยุคอดีตเข้าสู่ยุคเจริญรุ่งเรืองสูงสุดในปัจจุบัน (ยุพิน, 2533) รวมเวลาได้ 72 ปี นับแต่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงประกาศให้กีฬากอล์ฟเป็นกีฬาในพระบรมราชูปถัมภ์เป็นต้นมา

4.2 การขยายตัว

ในปี พ.ศ. 2507 ขณะที่ประเทศไทยมีประชากรประมาณ 27 ล้านคน มีคนเล่นกอล์ฟอยู่ประมาณ 1,000 คน ในจำนวนนี้เป็นนักกอล์ฟอาชีพเพียง 5 คน และมีสนามกอล์ฟจำนวน 10 สนาม หลังจากนั้นจำนวนคนเล่นกอล์ฟก็เพิ่มขึ้นเป็น 6,000 คน ในปี พ.ศ. 2510 (ยุพิน, 2533) และก่อนปี พ.ศ. 2532 มีรายงานว่าประเทศไทยมีผู้นิยมเล่นกอล์ฟประมาณ 140,000 คน แต่จนถึงปัจจุบันคาดว่าจำนวนผู้นิยมเล่นกอล์ฟของประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นถึง 400,000-600,000 คน (กังสดาล, 2534) ซึ่งในจำนวนนักกอล์ฟดังกล่าวเป็นนักกอล์ฟอาชีพจำนวนหนึ่ง และเป็นนักกอล์ฟมือใหม่ นักกอล์ฟสมัครเล่น รวมทั้งนักกอล์ฟแบบฉาบฉวยด้วย

ส่วนสนามเล่นกอล์ฟที่เปิดให้บริการอยู่ในขณะนี้ จัดเป็นสนามที่ได้มาตรฐานสากลรวมประมาณ 70 สนาม ซึ่งอยู่ในพื้นที่ของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลประมาณ 25 สนาม และกระจัดกระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ประมาณ 45 สนาม ทั้งนี้เป็นที่คาดหมายกันว่าภายในสิ้นปี พ.ศ. 2536 ประเทศไทยจะมีสนามกอล์ฟประมาณไม่น้อยกว่า 160 สนาม โดยในจำนวนนี้ประมาณร้อยละ 90 จะเป็นสนามในลักษณะสนามปิด (private course) หรือมีระบบสมาชิก แต่เปิดโอกาสให้นักกอล์ฟทั่วไปเข้าใช้บริการได้ โดยคิดค่าธรรมเนียมในการใช้สนาม (ไพโรจน์, 2535)

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำนวนสนามกอล์ฟและนักกอล์ฟในสถานการณ์ปัจจุบัน จะพบว่าถ้าสนามกอล์ฟแต่ละแห่งสามารถรองรับนักกอล์ฟได้เฉลี่ยประมาณ 400-500 คน ประเทศไทย

ควรจะมีสนามกอล์ฟประมาณ 1,000 สนาม (กังสดาล, 2534) แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ อาทิเช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และบางประเทศในยุโรป ก็นับว่าประเทศไทยยังมีคนเล่นกอล์ฟและจำนวนสนามกอล์ฟอยู่ไม่มากนัก (ตารางที่ 4)

4.3 แนวโน้มในอนาคต

ธุรกิจสนามกอล์ฟมีการขยายตัวด้วยดีมาตลอด จนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. 2533 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีนโยบายกำชับให้ธนาคารพาณิชย์ให้ความระมัดระวังในการปล่อยสินเชื่อแก่ธุรกิจสนามกอล์ฟ โดยให้มีมูลค่าสินเชื่อเพิ่มขึ้นไม่เกินร้อยละ 50 จากมูลค่า 5,480 ล้านบาท ที่ให้ไว้ในปี พ.ศ. 2532 เพราะพิจารณาแล้วเห็นว่า (กองบรรณาธิการ, 2533 ข)

1) โครงการสนามกอล์ฟเป็นธุรกิจที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนและเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของประเทศ เนื่องจากธุรกิจสนามกอล์ฟเกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการของคนเฉพาะกลุ่ม คือ เพียงประมาณร้อยละ 1 ของประชากรทั้งประเทศ

2) หากปล่อยให้กิจการสนามกอล์ฟขยายตัวมากขึ้นโดยขาดการควบคุม จะทำให้เกษตรกรพากันขายกรรมสิทธิ์ที่ดินให้ผู้ดำเนินธุรกิจสนามกอล์ฟหรือจัดสรรที่ดินกันหมดจนท้ายที่สุดก็จะมีพื้นที่ทำกิน มีผลให้เกิดปัญหาติดตามมามากมาย

3) เจ้าของโครงการสนามกอล์ฟสามารถระดมเงินทุนจากส่วนอื่นมาใช้เป็นทุนในการสร้างสนาม และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องได้ด้วยตนเองอยู่แล้ว อาทิ การระดมทุนจากการจัดสรรที่ดินรอบ ๆ โครงการสนามกอล์ฟ และจากการขายสิทธิสมาชิกสนามกอล์ฟ เป็นต้น

อย่างไรก็ตามจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นปรากฏว่า นโยบายของธนาคารแห่งประเทศไทยดังกล่าวไม่สามารถสกัดกั้นกระแสการลงทุนของนักลงทุนได้ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจึงยังคงมีโครงการสนามกอล์ฟแห่งใหม่เกิดขึ้นอยู่เรื่อย ๆ อีกทั้งมีนักลงทุนรายใหม่เข้ามาลงทุนกันอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักลงทุนมีช่องทางการลงทุนแนวใหม่ คือ นอกเหนือจากการระดมทุนจากการขายที่ดินจัดสรรและการขายสิทธิสมาชิกแล้ว เจ้าของโครงการยังใช้วิธีระดมทุนโดยให้ผู้ซื้อที่ดินจัดสรรและสิทธิสมาชิกของโครงการเป็นผู้ถือหุ้นบริษัทอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีปัจจัยภายนอกที่เอื้ออำนวยต่อการลงทุนสำหรับธุรกิจประเภทนี้อีก ได้แก่ การที่ประเทศไทยตกลงรับพันธะข้อ 8 ว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund, IMF) ซึ่งทำให้มีการเคลื่อนย้ายเงินตราของนักลงทุนจากต่างประเทศเข้ามาลงทุนในธุรกิจพัฒนาที่ดิน และอสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทยกันมากขึ้น (กองบรรณาธิการ, 2533 ข) ดังนั้น จึงเป็นที่คาดหมายกันว่า ธุรกิจสนามกอล์ฟจะยังคงมีอนาคตที่เหมาะสมแก่การลงทุน และมีแนวโน้มของการเติบโตต่อไปได้

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบจำนวนนักกอล์ฟและสนามกอล์ฟของประเทศไทยกับประเทศต่าง ๆ
(ประสม, 2533; ยุกิน, 2533; ไพโรจน์, 2535; Pleumarom, 1992; Sexton, 1992)

ประเทศ	จำนวนนักกอล์ฟ (ล้านคน)	จำนวนสนามกอล์ฟ (สนาม)
สหรัฐอเมริกา (มลรัฐฟลอริดา)	25.0	12,600 (800)
ญี่ปุ่น	15.0-20.0	1,700
สหราชอาณาจักร (อังกฤษ สกอตแลนด์ และไอร์แลนด์)	1.5	2,670
ฝรั่งเศส	0.6-1.2	300-400
ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์	0.7	1,500
เยอรมัน	0.5	1,600
ไทย	0.3-0.6	160-200
มาเลเซีย	-	75
สิงคโปร์	-	11

5. ผลกระทบจากการพัฒนาโครงการ

การพัฒนาโครงการสนามกอล์ฟก่อให้เกิดความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติเกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ มีผลกระทบต่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจของประชาชนและประเทศโดยส่วนรวม ทั้งทางบวกและทางลบด้วยกันหลายประการ ซึ่งพอจะสรุปประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

5.1 ผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ

5.1.1 ทรัพยากรที่ดิน

ก. ผลกระทบทางบวก

1) เพิ่มศักยภาพและมูลค่าที่ดิน การปรับปรุงที่ดินรกร้างว่างเปล่า ที่ดินเปล่าประโยชน์ เช่น ที่ดินเหมืองแร่ร้าง และพื้นที่เกษตรกรรมที่ให้ผลผลิตต่ำไม่คุ้มกับการลงทุนมาเป็นสนามกอล์ฟ เป็นการเพิ่มศักยภาพและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับที่ดิน (พิเชียร, 2534; ไพโรจน์, 2535)

2) เพิ่มความคุ้มค่าและประสิทธิภาพการใช้ที่ดิน การนำพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์หลักไปแล้วมาใช้ประโยชน์ เพื่อเป็นสนามกอล์ฟอีกกิจกรรมหนึ่ง เช่น การใช้พื้นที่สนามม้าเพื่อการแข่งขันม้าเพียงครั้งวันต่อสัปดาห์ ส่วนเวลาที่เหลือใช้เป็นสนามกอล์ฟ หรือการใช้พื้นที่บางส่วนของบริเวณสนามบินเป็นสนามกอล์ฟ เป็นต้น (ประสม, 2534) การใช้ที่ดินในลักษณะดังกล่าว นอกจากเป็นการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าแล้ว ยังช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนพื้นที่สร้างสนามกอล์ฟและช่วยลดปัญหาการแย่งใช้พื้นที่เกษตรและการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้ได้บางส่วนด้วย

ข. ผลกระทบทางลบ

1) การสูญเสียพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่เกษตรกรรมได้รับผลกระทบจากการพัฒนาโครงการสนามกอล์ฟทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้

1.1) ผลกระทบทางตรง เนื่องจากการสร้างสนามกอล์ฟจำเป็นต้องใช้พื้นที่ผืนใหญ่ติดต่อกันโดยประมาณสนามละ 500-1,000 ไร่ ถ้าเป็นสนามกอล์ฟ 18 หลุมที่ได้มาตรฐานสากลต้องใช้พื้นที่ไม่น้อยกว่า 1,000 ไร่ (กองบรรณาธิการ, 2534 ข) หากประมาณว่าสนามกอล์ฟทั้งหมดในประเทศไทย จำนวน 250 กว่าสนาม (ตารางที่ 1) โดยต้องใช้พื้นที่โครงการละ 1,000 ไร่ รวมสนามกอล์ฟทั่วประเทศจะใช้พื้นที่ประมาณ 250,000 ไร่ เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำการเกษตรกรรมในประเทศไทย ซึ่งมีอยู่ประมาณ 168 ล้านไร่ (กรมพัฒนาที่ดิน, 2532) จะเป็นพื้นที่สนามกอล์ฟประมาณร้อยละ 0.15 ของพื้นที่เกษตรกรรมทั่วประเทศ

อย่างไรก็ตาม สนามกอล์ฟมีได้อยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมต่อเกษตรกรรมทุกโครงการในระหว่างปี พ.ศ. 2531-2533 มีการเปลี่ยนสภาพพื้นที่เกษตรกรรมไปเป็นสนามกอล์ฟรวม 50 โครงการ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 90,000 ไร่ (โสภณ, 2534) และมีรายงานว่า ในจำนวนสนามกอล์ฟที่เปิดบริการแล้ว และที่กำลังก่อสร้างอยู่ในขณะนี้ เป็นสนามกอล์ฟที่อยู่ในพื้นที่เกษตรถึงร้อยละ 65-75 (Pleumarom, 1992)

1.2) ผลกระทบทางอ้อม การสร้างสนามกอล์ฟในพื้นที่เกษตรโดยขาดการจัดการระบบต่าง ๆ ภายในโครงการที่เหมาะสมก่อให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่เกษตรกรรมที่อยู่บริเวณข้างเคียง เช่น กรณีที่มีน้ำท่วมพื้นที่เกษตรทุกครั้งที่มีฝนตก เนื่องจากการเร่งระบายน้ำออกจากสนามกอล์ฟ ซึ่งมักจะถมพื้นที่สูงกว่าพื้นที่นาข้างเคียงตั้งแต่ 2 เมตรขึ้นไป (สุนทร, 2535)

2) กรรมสิทธิ์ที่ดิน จากการเฟื่องฟูของธุรกิจสนามกอล์ฟ จึงเกิดการซื้อขายที่ดินทั้งที่มีเอกสารสิทธิ์อันได้แก่ โฉนดที่ดิน นส.3 ก และ นส.3 และโดยไม่มีเอกสารสิทธิ์ในรูป ส.ค.1 ภ.บ.ท.5 และ ส.ท.ก. ในช่วงปี พ.ศ. 2529-2530 มีการซื้อขายที่ดินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในราคาไร่ละไม่เกิน 50,000 บาท ส่วนที่ดินถือครองที่มีเอกสารสิทธิ์ นส.3 หรือ นส.3 ก จะมีราคาซื้อขายอยู่ระหว่างไร่ละ 100,000-400,000 บาท (กองบรรณาธิการ, 2535 ก) ซึ่งมีสนามกอล์ฟบางแห่งได้มาจากการกว้านซื้อที่ดินผืนเล็ก ๆ ของเกษตรกรจำนวน 300-400 รายมารวมเป็นผืนเดียวกัน (กังสดาล, 2534) นับเป็นสาเหตุให้เกษตรกรสูญเสียกรรมสิทธิ์ที่ดิน ไม่มีที่ดินทำกิน เกษตรกรส่วนหนึ่งจะไปเช่าที่ดินที่มีราคาสูงกว่าเพื่อทำกิน ส่วนพวกที่ไม่มีเงินทุนเหลือต้องกลายเป็นเพียงแรงงานรับจ้างในชุมชนเมือง ในขณะที่บางส่วนทำการบุกรุกป่าสงวน เพื่อหาที่ทำกินใหม่ต่อไป

5.1.2 ทรัพยากรป่าไม้

ก. ผลกระทบทางบวก

ช่วยอนุรักษ์ป่าไม้ เนื่องจากการอนุรักษ์ป่าไม้ไว้ในพื้นที่โครงการสนามกอล์ฟทำให้เกิดประโยชน์แก่สนามกอล์ฟทั้งทางตรงและทางอ้อม โครงการสนามกอล์ฟบางแห่งจึงอนุรักษ์ป่าไม้ไว้เป็นทิวทัศน์หรือเพิ่มทัศนียภาพของสนามกอล์ฟให้น่าดูขึ้น นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำบริเวณพื้นที่โครงการด้วย (ทิวา, 2534)

ข. ผลกระทบทางลบ

บุกรุกพื้นที่ป่าไม้ ในปัจจุบันเป็นที่แน่ชัดว่ามีโครงการสนามกอล์ฟบุกรุกพื้นที่ป่าไม้จำนวน 9 สนาม เป็นพื้นที่ประมาณ 11,692 ไร่ โดยเป็นโครงการที่อยู่ในเขตป่าสงวนจำนวน 5 สนาม เป็นพื้นที่ประมาณ 1,579 ไร่ (ทิวา, 2534) และมีรายงานว่า ในจำนวนสนามกอล์ฟที่เปิดบริการแล้ว และที่อยู่ในระหว่างก่อสร้าง เป็นสนามกอล์ฟที่อยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ และป่าเศรษฐกิจประมาณร้อยละ 13.5-26.0 (Pleumarom, 1992) (ดูกรณีตัวอย่างในภาคผนวก ข)

ตัวเร่งประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการบุกรุกป่าไม้ก็คือราคาซื้อขายที่ดิน สำหรับที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์ นส.3 ใกล้เขตป่าสงวนมีราคาซื้อขายสูงถึงไร่ละ 70,000-100,000 บาท (กองบรรณาธิการ, 2535 ก)

5.1.3 ทรัพยากรน้ำ

ก. ผลกระทบทางบวก

เป็นแหล่งน้ำดิบสำรอง ในกรณีเกิดภาวะวิกฤตทางธรรมชาติ อาทิ กรณีความแห้งแล้งเนื่องจากฝนไม่ตกตามฤดูกาล อ่างเก็บน้ำในสนามกอล์ฟสามารถบรรเทาความเดือดร้อน

จากความต้องการใช้น้ำได้ระยะหนึ่ง ตัวอย่างเช่น ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2535 การประปาส่วนภูมิภาค จังหวัดภูเก็ต ต้องขอความร่วมมือจากสนามกอล์ฟภูเก็ตเซ็นจูรีคันทรีคลับ เพื่อนำน้ำจากอ่างเก็บน้ำของสนามกอล์ฟมาผลิตน้ำประปาให้พอเพียงแก่ความต้องการของประชาชน ในขณะที่ทางจังหวัดกำลังประสบปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำดิบสำหรับการผลิตน้ำประปา (Editorial, 1992)

ข. ผลกระทบทางลบ

การแย่งใช้น้ำ เนื่องจากหญ้าของสนามกอล์ฟมีความต้องการใช้น้ำประมาณ 3,500 ลูกบาศก์เมตรต่อไร่ต่อปี (ดิลกพล และชูเกียรติ, 2534) เมื่อคิดพื้นที่ทั้งโครงการหากมีขนาด 500-1,000 ไร่ จะต้องใช้น้ำปริมาณมากถึงปีละ 1,750,000-3,500,000 ลูกบาศก์เมตร โครงการสนามกอล์ฟหลายแห่งจึงได้พยายามเข้าไปตั้งอยู่ใกล้แหล่งน้ำธรรมชาติหรือพื้นที่โครงการชลประทาน เพื่อจะได้ใช้น้ำได้สะดวก ซึ่งทำให้เกิดการแย่งชิงน้ำและสร้างความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค การเกษตรกรรม และอุตสาหกรรม ปัญหาที่เกิดขึ้นแบ่งออกได้เป็น 2 กรณี คือ

1) การใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ

สนามกอล์ฟใช้วิธีตัดแปลงทางไหลของลำน้ำตามธรรมชาติ โดยการสร้างเป็นฝายกั้นน้ำเพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ในโครงการโดยตรง หรือใช้วิธีเปลี่ยนแปลงทิศทางการไหลของทางน้ำธรรมชาติให้น้ำไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำของโครงการ ทำให้น้ำไม่ไหลลงสู่พื้นที่เกษตรกรรมตอนล่างในบางแห่งจะตักน้ำก่อนที่จะไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำของกรมชลประทาน นอกจากนี้ ทางน้ำธรรมชาติที่อยู่ภายในพื้นที่โครงการจะถูกถมหรือตัดแปลงสภาพ เนื่องจากการปรับเปลี่ยนสภาพภูมิประเทศตามการออกแบบของสนามกอล์ฟ ทำให้ปริมาณน้ำไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำธรรมชาติลดลง และอาจทำให้เกิดสภาพน้ำท่วมในพื้นที่ใกล้เคียงสนามกอล์ฟ (กองบรรณาธิการ, 2534 ก; 2534 ข; กังสดาล, 2534; สัตหัต, 2535) (ดูตัวอย่างกรณีขัดแย้งในภาคผนวก ข)

2) การใช้น้ำจากโครงการชลประทาน

โครงการสนามกอล์ฟหลายแห่งใช้น้ำจากแหล่งน้ำชลประทานของรัฐ (ดูกรณีตัวอย่างในภาคผนวก ข) ทำให้เกิดปัญหาน้ำจากโครงการชลประทาน ไม่เพียงพอต่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตรกรรม จนคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2533 ห้ามสนามกอล์ฟใช้น้ำจากแหล่งเก็บน้ำของรัฐ (ภาคผนวก ค) ซึ่งสร้างความกระทบกระเทือนต่อโครงการสนามกอล์ฟที่ต้องอาศัยน้ำจากโครงการชลประทานเป็นอันมาก เนื่องจากไม่สามารถหาแหล่งน้ำทดแทนได้ หลายโครงการจึงต้องเสียเงินทุนเพิ่มเติม เพื่อสร้างอ่างเก็บน้ำไว้ใช้เอง และบางโครงการก็ต้องล้มเลิกโครงการไป (พิเชียร, 2534) แต่ในทางปฏิบัติสนามกอล์ฟบางแห่งยังหาหนทางใช้น้ำจากแหล่งเก็บน้ำของรัฐ โดยการลักลอบสูบน้ำจากคลองชลประทานเข้าสู่อ่างเก็บน้ำในเวลากลางคืน หรือต่อท่อใต้ดินจากคลองชลประทานเข้าสู่อ่างเก็บน้ำของโครงการ สนามกอล์ฟบางแห่งใช้วิธีขุดอ่างเก็บน้ำของตนเองติดกับอ่างเก็บน้ำของกรมชลประทานแต่อยู่ในระดับที่ต่ำกว่า เพื่อให้น้ำจากอ่างเก็บน้ำของกรมชลประทานซึมลงสู่อ่างขุดของสนามกอล์ฟ (กองบรรณาธิการ, 2534 ก; กังสดาล, 2534; สันหัต, 2535; Wong-Anan, 1991 a)

5.1.4 ทรัพยากรมนุษย์

ก. ผลกระทบทางบวก

พัฒนานักกีฬากอล์ฟ เมื่อมีสนามกอล์ฟเพียงพอและได้มาตรฐานก็สามารถจัดการแข่งขันกอล์ฟระดับชาติ และระดับนานาชาติในประเทศไทยได้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นการพัฒนามาตรฐานของสนาม และระดับคุณภาพของนักกีฬากอล์ฟไทยให้มีฝีมือและความสามารถสูงขึ้น ทัดเทียมกับต่างประเทศ เป็นการส่งเสริมให้นักกอล์ฟอาชีพมากขึ้น เพื่อสร้างชื่อเสียงในด้านกีฬาให้แก่ประเทศ (ไพโรจน์, 2535)

ข. ผลกระทบทางลบ

สุขภาพอนามัย เจ้าหน้าที่ที่ทำงานให้บริการในสนามกอล์ฟ อาทิ แคดดี้ เจ้าหน้าที่ดูแลสนามหญ้า ตลอดจนผู้ใช้บริการของสนามกอล์ฟอยู่เป็นประจำ มีโอกาสได้รับอันตรายจากสารเคมีที่ใช้บำรุง และป้องกันกำจัดศัตรูพืชของหญ้า ดังเช่น กรณีคนที่ทำหน้าที่เป็นแคดดี้ของสนามกอล์ฟการรถไฟเขตจตุจักร มีอาการแพ้เป็นผื่นคันและเจ็บตา อันมีสาเหตุมาจากการแพ้สารเคมีที่ใช้ในสนามกอล์ฟ (Wong-Anan, 1991 a) ในประเทศเกาหลีใต้ แคดดี้มีอาการคลื่นไส้ และปวดศีรษะ เนื่องจากแพ้สารเคมีเกษตรที่ใช้ฉีดพ่นในสนามกอล์ฟและในจำนวนแคดดี้ดังกล่าว มีอยู่ 2 รายที่ให้กำเนิดลูกที่มีลักษณะผิดปกติ (Pleumarom, 1992) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่หรือผู้ใช้บริการสนามกอล์ฟไม่เกิดอาการทันที การได้คลุกคลีอยู่ในบริเวณสนามกอล์ฟเป็นเวลานานๆ ในแต่ละวัน อาจทำให้มีการสะสมสารเคมีในร่างกายในระดับหนึ่ง ซึ่งจะทำให้เกิดความผิดปกติแก่ร่างกายและเป็นอันตรายแก่สุขภาพได้ภายหลัง

5.2 ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ

ก. ผลกระทบทางบวก

เสริมสร้างสภาพแวดล้อม การสร้างสนามกอล์ฟในที่ดินเปล่าประโยชน์หรือที่รกร้างว่างเปล่า เป็นการสร้างความชุ่มชื้นและเขียวชะอุ่มให้กับพื้นที่ได้โดยตรง เช่นเดียวกันกับการสร้างสวนสาธารณะ โดยเฉพาะสนามกอล์ฟที่มีมาตรฐานจะมีการออกแบบทัศนียภาพที่กลมกลืนกับธรรมชาติ และจะรักษาสภาพแวดล้อม รวมทั้งต้นไม้ใหญ่ไว้ให้มากที่สุด ซึ่งถือเป็นการเสริมสร้างสภาพแวดล้อมธรรมชาติได้ประการหนึ่ง (ไพโรจน์, 2535)

ข. ผลกระทบทางลบ

1) สารเคมีตกค้างในแหล่งน้ำ เนื่องจากสนามกอล์ฟส่วนใหญ่จะปลูกหญ้าเบอร์มิวด้า ซึ่งนำเข้าจากประเทศสหรัฐอเมริกา หญ้าชนิดนี้ต้องได้รับการดูแลอย่างดี มีน้ำให้เพียงพอต้องใส่ปุ๋ย และสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชเพื่อป้องกันโรคแมลงและวัชพืช ประมาณว่า สนามกอล์ฟแต่ละแห่งในประเทศไทยใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชไม่น้อยกว่า 3-4 ตันต่อปี (กังสดาล, 2534) และประมาณสนามละ 2.0-2.5 ตันต่อปี ในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งคิดเป็น 8.5 เท่าของสารเคมีที่ใช้ในนาข้าว (Pleumarom, 1992) หรือประมาณ 3 เท่า ของปริมาณสารเคมีที่ใช้ในการทำสวนดอกไม้ (สุริชัย, 2534)

การใช้สารเคมีกำจัดแมลงในสนามกอล์ฟของประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มออกาโนคลอรีน (organochlorine) ออกาโนฟอสเฟต (organophosphate) และคาร์บาเมท (carbamate) ถึงแม้กรมวิชาการเกษตร (นวลศรี, 2534) ได้ตรวจพบสารกลุ่มออกาโนคลอรีนชนิดออลดริน ดีลดริน และเฮปตาคลอร์ ตกค้างในแหล่งน้ำใกล้เคียงกับสนามกอล์ฟในระดับต่ำ แต่การใช้สารเคมีต่าง ๆ ติดต่อกันเป็นเวลานานอย่างต่อเนื่อง อาจทำให้เกิดผลตกค้างในระดับที่เป็นอันตรายได้ดังเช่นที่เกิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่น (ภาคผนวก ข) ซึ่งในหนึ่งปีสนามกอล์ฟ 32 แห่งในประเทศญี่ปุ่นจะ ใช้สารเคมีกำจัดแมลงและวัชพืชเป็นปริมาณกว่า 100 ตัน สำหรับพื้นที่สนามหญ้าทั้งหมดประมาณ 22,000 ไร่ (กองบรรณาธิการ, 2534 ก) และประมาณว่าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ใช้ในสนามกอล์ฟในประเทศญี่ปุ่นจะฟุ้งกระจายไปในอากาศและตกค้างอยู่ในส่วนของดินและพืชร้อยละ 33.5, 53.0 และ 13.5 ตามลำดับ (Pleumarom, 1992)

2) น้ำเสียจากโครงการ ส่วนใหญ่ของน้ำเสียในสนามกอล์ฟจะเกิดจากอาคารที่พักอาศัยที่อยู่ในพื้นที่โครงการ หากวิธีการบำบัดน้ำเสียเป็นวิธีที่ไม่เหมาะสมจะเป็นสาเหตุทำให้เกิดน้ำเสียได้ สำหรับสนามกอล์ฟซึ่งอยู่ในพื้นที่ที่มีฝนตกหนักและไม่มีบ่อพักกันน้ำเสียล้นออกนอกโครงการในระดับปลอดภัย จะทำให้น้ำเสียแพร่กระจายเข้าไปบริเวณใกล้เคียง

3) การชะล้างพังทลายบริเวณพื้นที่ต้นน้ำลำธารและชายฝั่งทะเล สนามกอล์ฟหลายโครงการพัฒนาขึ้นโดยการบุกรุกป่าต้นน้ำลำธารและรुक้าพื้นที่ชายฝั่งทะเล เช่น ในจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ชลบุรี และระยอง เป็นต้น (Wong-Anan, 1991 b) การบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร ทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของดินและเกิดการพัดพาตะกอนลงทับถมพื้นที่เกษตรข้างเคียงโครงการ (ดูกรณีตัวอย่างในภาคผนวก ข) ในลำน้ำ และแหล่งน้ำธรรมชาติซึ่งจะทำให้ดิน-เนินได้ ส่วนการสร้างสนามกอล์ฟบริเวณชายฝั่งทะเล หากจำเป็นต้องมีการถมทะเลหรือการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ จะเป็นตัวเร่งให้เกิดการชะล้างพังทลายของพื้นที่ชายฝั่ง และทำให้ลักษณะสิ่งแวดล้อมวิทยาและระบบนิเวศวิทยาชายฝั่งทะเลเกิดความเสียหายได้

5.3 ผลกระทบต่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจ

การเติบโตของธุรกิจสนามกอล์ฟมีผลกระทบต่อสภาพสังคมและเศรษฐกิจ พอสรุปได้ดังนี้

5.3.1 ด้านสังคม

ก. ผลกระทบทางบวก

1) การสร้างแรงงาน การพัฒนาโครงการสนามกอล์ฟมีผลโดยตรงกับประชากรในชุมชน โดยในช่วงก่อสร้างจะมีการจ้างแรงงานประมาณ 200-300 คน เป็นระยะเวลาประมาณ 2-3 ปี (Pleumarom, 1992) และหลังจากโครงการเปิดตัวแล้วจะเกิดอาชีพในด้านต่าง ๆ อีกจำนวนหนึ่ง เช่น แคดดี้ (caddies) เจ้าหน้าที่ดูแลรักษาสสนามกอล์ฟ เจ้าหน้าที่บริการทั่วไป และพนักงานรักษาความปลอดภัย เป็นต้น (ดิเรก, 2534) โดยเฉพาะในสนามกอล์ฟขนาดใหญ่ได้มาตรฐานจะมีการ

จ้างงานกันสนามละประมาณ 300-400 คน (ยุพิน, 2533) และกลุ่มคนที่ทำหน้าที่เป็นแคดดี้ สำหรับสนาม 18 หลุมอีกประมาณ 300-600 คน (ชูชัย, 2534; Pleumarom, 1992)

2) การสร้างรายได้ เมื่อประชากรในชุมชนใกล้พื้นที่โครงการมีงานทำมั่นคง ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของพนักงานโครงการ จึงได้รับค่าตอบแทนเป็นรายได้ที่ค่อนข้างแน่นอน รวมถึงสวัสดิการต่าง ๆ ฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวจึงมีความมั่นคง (ดิเรก, 2534)

ข. ผลกระทบทางลบ

1) การอพยพย้ายถิ่นที่อยู่ หลายครอบครัวพบว่า เงินที่ได้มาจากการขายที่ดินให้แก่โครงการสนามกอล์ฟไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพที่สูงขึ้นตามการพัฒนาตัวของธุรกิจสนามกอล์ฟในท้องถิ่นเกษตรกร จึงต้องอพยพครอบครัวไปเป็นแรงงานในสังคมเมือง เนื่องจากไม่สามารถดำเนินชีวิตตามปกติได้เพราะขาดที่ดินทำกิน ขาดทั้งประสบการณ์และความรู้ในการลงทุน หรือการสร้างอาชีพที่มั่นคงสำหรับตนเอง (ยุพิน, 2533)

2) การว่างงาน แม้ว่าสนามกอล์ฟจะช่วยสร้างงานได้แต่ก็เพียงในระดับหนึ่ง และในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น เพราะครอบครัวที่กลายเป็นลูกจ้างรายวันให้แก่สนามกอล์ฟส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานที่ไร้ฝีมือ ได้ค่าจ้างต่ำ ในช่วงเวลาหนึ่งอาจต้องเปลี่ยนงานเพราะรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต หรืออาจถูกไล่ออก ซึ่งทำให้เกิดการว่างงานและปัญหาสังคมตามมา (ปรีชา, 2534) ในหลาย ๆ โครงการ เมื่อสนามกอล์ฟเปิดบริการแล้ว การจ้างงานจะลดลงจากจำนวนนับร้อย เหลือเพียง 30-40 คน เพื่อทำหน้าที่ดูแลสนาม เป็นยาม และเจ้าหน้าที่ให้บริการทั่วไปเท่านั้น (Pleumarom, 1992)

3) ช่องว่างในสังคม หากโครงการสนามกอล์ฟได้รับการสนับสนุนและมีจำนวนเพิ่มขึ้นมาก จะเป็นการส่งเสริมให้คนที่มีความรู้หรือมีฐานะร่ำรวยซึ่งมีอยู่จำนวนน้อยเกิดความพึงพอใจเพิ่มขึ้น คนที่มีฐานะยากจน ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของสังคม มีรายได้น้อยไม่สามารถเสียค่าใช้จ่ายเพื่อการเล่นกอล์ฟ หรือไม่สามารถใช้การเล่นกอล์ฟเป็นสื่อในการดำเนินธุรกิจได้ จะประสบปัญหาการทำงาน ขาดความก้าวหน้า และจะถูกดูหมิ่นดูแคลน ช่องว่างในสังคมจึงเพิ่มมากขึ้น (พิเชียร, 2534)

5.3.2 ด้านเศรษฐกิจ

ก. ผลกระทบทางบวก

1) การดึงดูดเงินตราเข้าประเทศ การลงทุนสร้างสนามกอล์ฟและการซื้อขายสิทธิสมาชิกสนามกอล์ฟสามารถดึงดูดเงินตราต่างประเทศได้จำนวนมาก ดังเช่น ในปี พ.ศ. 2532-2533 มีชาวญี่ปุ่นโอนเงินเข้ามาในประเทศไทยเพื่อซื้อสิทธิสมาชิกสนามกอล์ฟมากกว่า 2,000 ล้านบาท (พิเชียร, 2534)

2) การส่งเสริมการท่องเที่ยวและพัฒนาอาชีพ การใช้จ่ายของนักกอล์ฟ ซึ่งถือเป็นนักท่องเที่ยวประเภทหนึ่ง ก่อให้เกิดการลงทุนและการจ้างงานในท้องถิ่นทำให้เกิดการกระจาย

รายได้ นอกเหนือจากผู้เป็นสมาชิกสนามกอล์ฟจะเดินทางเข้ามาเล่นกอล์ฟด้วยตนเองแล้วยังมีเพื่อนฝูงนักกอล์ฟ นักธุรกิจ รวมถึงครอบครัวร่วมเดินทางมาด้วย เพื่อท่องเที่ยวและจับจ่ายซื้อสินค้าพื้นเมืองหรือสินค้าที่ผลิตภายในประเทศ จึงเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการพัฒนาอาชีพประชากรในท้องถิ่นได้โดยตรง (ไพโรจน์, 2535)

ข. ผลกระทบทางลบ

1) การสูญเสียเงินตราต่างประเทศ ถึงแม้ธุรกิจสนามกอล์ฟจะดึงเงินตราเข้าประเทศได้จำนวนมาก แต่ก็มีภาวสูญเสียนเงินตราออกไปส่วนหนึ่งด้วย โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายสำหรับเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ก่อสร้าง เมล็ดพันธุ์หญ้า และสารเคมี ปรากฏว่าในปี พ.ศ. 2532 มีการสั่งซื้อถุงกอล์ฟและลูกกอล์ฟจากต่างประเทศเป็นมูลค่า 45 และ 18 ล้านบาท และค่าใช้จ่ายสำหรับเมล็ดพันธุ์หญ้าเบอมีด้าประมาณ 100 ล้านบาทต่อสนาม รวมทั้งหมดในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยสูญเสียนเงินตราออกนอกประเทศเป็นค่าวัสดุอุปกรณ์ในการเล่นกอล์ฟประมาณ 12,000 ล้านบาท (Pleumarom, 1992)

2) ผลตอบแทนจำกัด เนื่องจากการพัฒนาธุรกิจสนามกอล์ฟจัดอยู่ในภาคเศรษฐกิจที่ไม่ส่งเสริมการผลิต (non-productive sector) และไม่ทำให้เกิดผลผลิตต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพราะกีฬาอล์ฟเกิดขึ้นเพื่อรองรับความต้องการของคนเฉพาะกลุ่ม จึงไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประชากรส่วนรวมของประเทศ (กองบรรณาธิการ, 2533 ข; พิเชียร, 2534)

3) การเก็งกำไรที่ดิน การเกิดขึ้นของโครงการสนามกอล์ฟทำให้ที่ดินบริเวณรอบโครงการมีราคาสูงขึ้น และเกิดการเก็งกำไรในการซื้อขายที่ดิน (ยุพิน, 2533) จนทำให้ราคาที่ดินในบางพื้นที่เพิ่มสูงขึ้นกว่า 100 เท่า (กองบรรณาธิการ, 2535 ก) นอกจากนั้นจะเกิดการสูญเสียมูลค่าทางเศรษฐกิจ เพราะที่ดินที่อยู่ในวงจรการซื้อขายจะไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ตามศักยภาพของที่ดิน และรัฐไม่สามารถจัดเก็บภาษีจากการโอนหรือการซื้อขายได้ตามที่ควร

4) ระบบสาธารณูปโภค การพัฒนาโครงการสนามกอล์ฟในพื้นที่ที่รัฐได้ลงทุนสร้างระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานไปแล้วเป็นมูลค่ามหาศาล เช่น ระบบชลประทานเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร เป็นต้น เมื่อพื้นที่เปลี่ยนสภาพการใช้ประโยชน์ไปเพื่อกิจกรรมกอล์ฟ ระบบชลประทานดังกล่าวจะไม่ได้ใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จึงเป็นการสูญเสียมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างมาก (ปรีชา, 2534)

6. การวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

6.1 ความจำเป็น

จากผลกระทบของการดำเนินการโครงการสนามกอล์ฟต่อสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่า การดำเนินธุรกิจประเภทนี้ จำเป็นต้องใช้พื้นที่ขนาดใหญ่ มีช่วงระยะเวลาในการดำเนินโครงการเป็นเวลานานหลายปี และเกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติตลอดจนสภาพแวดล้อมอย่างใกล้ชิด จึงก่อให้เกิดผลกระทบมากมายทั้งในทางบวก และทางลบ ดังนั้นการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment, EIA) อาจเป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยในการควบคุมและลดผลกระทบในทางลบที่อาจเกิดขึ้นต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้

6.2 การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ในสถานการณ์ปัจจุบันนี้ การกำหนดให้ธุรกิจสนามกอล์ฟต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมคงจะเป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ เนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้

- 1) รัฐยังมีได้กำหนดแนวนโยบายที่ชัดเจนสำหรับการพัฒนาโครงการสนามกอล์ฟไม่ว่าจะเป็นนโยบายโดยตรงและนโยบายที่เกี่ยวข้องทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การท่องเที่ยว และการใช้ทรัพยากรที่ดิน น้ำ ป่าไม้ ตลอดจนรูปแบบการดำเนินธุรกิจ
- 2) ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายเฉพาะใด ๆ ที่สามารถนำมาใช้ควบคุมการดำเนินงานของธุรกิจสนามกอล์ฟได้โดยตรง
- 3) ไม่มีหน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่รับผิดชอบหรือกำกับดูแลในเรื่องการให้อนุญาตการควบคุมการก่อสร้าง และการติดตามตรวจสอบการดำเนินกิจการของโครงการสนามกอล์ฟ
- 4) ขาดข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับผลกระทบสิ่งแวดล้อมของการพัฒนาโครงการสนามกอล์ฟที่เพียงพอและเชื่อถือได้ อาทิเช่น ขนาดพื้นที่โครงการ การจัดหาแหล่งน้ำใช้สำหรับโครงการการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และรูปแบบของกิจกรรมภายในโครงการ เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จำเป็นต่อการพิจารณาในการกำหนดให้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ถึงแม้ว่าการกำหนดให้ธุรกิจสนามกอล์ฟต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมยังเป็นไปได้ในขณะนี้ก็ตาม แต่จากการพิจารณาถึงผลกระทบของโครงการที่มีมากมายดังกล่าวแล้ว (บทที่ 5) จะเห็นได้ว่า มีความจำเป็นที่รัฐควรที่จะกำหนดให้มีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อที่จะใช้เป็นมาตรการหนึ่งในการควบคุมดูแลการดำเนินกิจการสนามกอล์ฟให้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลจะต้องมีการกำหนดแนวนโยบายที่แน่นอนในเรื่องของธุรกิจสนามกอล์ฟ เพื่อที่จะไม่ให้เกิดความขัดแย้งในด้านของธุรกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยที่รัฐบาลอาจกำหนดให้การดำเนินธุรกิจสนามกอล์ฟต้องดำเนินการขออนุญาตจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งสามารถใช้ขั้นตอนเช่นเดียวกับการขออนุญาตดำเนินกิจการจัดสรรที่ดินก็ได้ แต่จะต้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการศึกษาข้อมูลทางวิชาการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสนามกอล์ฟในต่างประเทศประกอบด้วย ในกรณีที่พิจารณาแล้วเห็นว่ามีความจำเป็นจะต้องดำเนินการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมรัฐบาลก็จะสามารถกำหนดให้ธุรกิจสนามกอล์ฟต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้ โดยอาจจะต้องมีการกำหนดขนาด และ/หรือ พื้นที่ที่จะต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับการดำเนินธุรกิจประเภทนี้ด้วย โดยการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมควรจะดำเนินการไปพร้อมๆ กับการศึกษาความเหมาะสมของโครงการ (Feasibility study) และจะต้องประกอบด้วยรายละเอียดของลักษณะของโครงการ สภาพแวดล้อมปัจจุบันก่อนดำเนินโครงการ ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการ มาตรการแก้ไขและมาตรการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนมาตรการติดตาม ตรวจสอบ คุณภาพสิ่งแวดล้อมในขณะที่ดำเนินการก่อสร้าง และภายหลังจากที่สนามกอล์ฟเปิดให้บริการแล้ว

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า การจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเป็นเพียงมาตรการหนึ่งที่จะช่วยในการควบคุมดูแลการดำเนินธุรกิจสนามกอล์ฟเพื่อให้มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด รัฐบาลจึงจำเป็นจะต้องกำหนดแนวนโยบายและกฎหมายต่างๆ ที่สามารถใช้ในการควบคุมธุรกิจประเภทนี้ควบคู่ไปกับการกำหนดให้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้วย มิฉะนั้นการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมอาจไม่เป็นผลในทางปฏิบัติ และไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมได้ โดยเฉพาะถ้าหน่วยงานที่รับผิดชอบในฐานะผู้อนุญาตไม่ยึดหลักการความถูกต้อง หรือเจ้าของโครงการขาดความจริงใจที่จะปฏิบัติตามมาตรการและเงื่อนไขเพื่อลดหรือป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามที่ได้กำหนดไว้ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

7. แนวทางการจัดการและการป้องกันแก้ไขปัญหา

จะเห็นได้ว่า การพัฒนาธุรกิจสนามกอล์ฟในประเทศไทยได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมติดตามมาหลายประการทั้งทางบวกและทางลบดังกล่าวแล้วข้างต้น ประกอบกับโครงการสนามกอล์ฟยังคงได้รับความสนใจจากนักลงทุนเป็นจำนวนมากจากทั้งในและนอกประเทศ ถึงแม้จะมีการชะลอตัวของยอดขายสมาชิก ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2533 และการลงทุนในการสร้างสนามกอล์ฟก็ลดลงบ้างในช่วงปี พ.ศ. 2535 แต่ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าการขยายตัวของโครงการสนามกอล์ฟยังไม่ถึงจุดอิ่มตัว และการให้บริการของสนามกอล์ฟที่มีอยู่ก็ยังไม่เพียงพอแก่ความต้องการของนักกอล์ฟทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ จากสถานการณ์ที่เป็นอยู่ผู้บริหารโครงการสนามกอล์ฟจึงได้เพิ่มรูปแบบการให้บริการรอบกลางคืนขึ้นอีกในสนามกอล์ฟหลายแห่ง เช่น

สนามกอล์ฟเอกชัย สนามกอล์ฟดุสิต และสนามกอล์ฟเมืองเอก 2 เป็นต้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เล่นได้ไปเล่นกอล์ฟในวันธรรมดาหลังเลิกงานไม่ต้องรอเฉพาะวันหยุดเท่านั้น รวมทั้งเจ้าของโครงการเองก็ไม่ต้องเสียเงินสร้างสนามใหม่แต่สามารถรับสมาชิกได้เพิ่มขึ้น (กองบรรณาธิการ, 2534 ค)

ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาธุรกิจสนามกอล์ฟซึ่งมีมูลค่าการลงทุนสูงและเป็นกิจกรรมที่นำรายได้เข้าประเทศได้มากประเภทหนึ่ง สามารถเติบโตต่อไปได้อย่างเหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนให้สามารถควบคุมผลกระทบสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ตามมาตรฐาน หน่วยงานของรัฐและภาคเอกชนควรร่วมมือกันพิจารณากำหนดแนวทางการจัดการและการป้องกันแก้ไขปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

7.1 ด้านนโยบาย

1) รัฐควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาธุรกิจสนามกอล์ฟในประเทศไทยให้ชัดเจน และสอดคล้องกับนโยบายสำคัญๆ ทุกด้านที่เกี่ยวข้อง เช่น นโยบายจัดที่ดินแห่งชาติ นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น

2) รัฐควรพิจารณากำหนดแนวทางของกระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทยและธนาคารพาณิชย์ ในการให้สินเชื่อแก่โครงการสนามกอล์ฟให้เหมาะสมตามสถานการณ์เศรษฐกิจและการคลังของประเทศ

3) ควรมีการออกกฎหมายเฉพาะควบคุมโครงการสนามกอล์ฟ เพื่อจัดระเบียบการดำเนินธุรกิจสนามกอล์ฟให้อยู่ในเกณฑ์ตามมาตรฐานสากล เป็นที่เชื่อถือของสมาชิกทั้งชาวไทยและต่างประเทศไม่ให้เกิดการเอาเปรียบผู้ใช้บริการโดยการกำหนดค่าโอนสิทธิสมาชิกสูงเกินกว่าเหตุ หรือกำหนดค่าธรรมเนียมใช้สนามสูงเกินไป รวมทั้งต้องควบคุมให้เจ้าของโครงการปฏิบัติตามคำโฆษณาหรือสัญญาที่ได้ตกลงไว้กับสมาชิก เป็นต้น

7.2 ด้านการจัดการ

1) ควรเร่งรัดการจัดทำแผนแม่บท (master plan) เพื่อการส่งเสริมและการควบคุมการเติบโตของธุรกิจสนามกอล์ฟให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น

2) ควรจัดการบริหารสนามกอล์ฟให้เหมาะสมกับจำนวนและสถานภาพของประชากรโดยเปิดโอกาสให้คนระดับกลางและระดับล่าง สามารถใช้บริการได้ เพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและพัฒนาบุคลากรด้านกีฬากอล์ฟในทุกๆระดับ

7.3 ด้านการจัดองค์กร

7.3.1 ควรจัดตั้งองค์กรกลางที่มีเอกภาพ อันประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน และผู้ประกอบการ ทำหน้าที่กำกับดูแลการพัฒนาธุรกิจสนามกอล์ฟ

7.3.2 ควรมีหน่วยงานรับผิดชอบในการออกใบอนุญาต (golf license) ควบคุมและติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสนามกอล์ฟ เช่นเดียวกับการกำกับดูแลธุรกิจโรงแรม อาคารชุด และการจัดสรรที่ดิน เป็นต้น

7.4 ด้านทรัพยากรธรรมชาติ

7.4.1 ทรัพยากรที่ดิน

1) รัฐควรกำหนดเขตการใช้ที่ดินสำหรับการพัฒนากิจการสนามกอล์ฟให้เหมาะสมเพื่อลดปัญหาความขัดแย้งต่อการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร การป่าไม้ การพัฒนาเมืองและอุตสาหกรรมตลอดจนกิจการอื่น ๆ

2) รัฐควรส่งเสริมนักลงทุนให้พัฒนาธุรกิจสนามกอล์ฟในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมพื้นที่เปล่าประโยชน์ เช่น ที่ดินเหมืองร้าง หรือพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์อย่างอื่นอยู่แล้ว แต่สามารถนำมาใช้ดัดแปลงเป็นสนามกอล์ฟร่วมด้วย เช่น สนามแข่งม้า สนามบิน หรือสวนสาธารณะ เป็นต้น โดยให้เจ้าของกิจการมีส่วนร่วมในการจัดการสภาพแวดล้อมบริเวณพื้นที่รอบโครงการด้วย

7.4.2 ทรัพยากรน้ำ

1) ควรให้สนามกอล์ฟทุกโครงการจัดสร้างแหล่งน้ำให้เพียงพอสำหรับใช้ในโครงการของตนเองเพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนต่อแหล่งน้ำสาธารณะ

2) สนามกอล์ฟควรมีมาตรการการใช้น้ำเพื่อกิจกรรมต่างๆ ในโครงการให้เป็นไปอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ เช่น การปลูกหญ้าที่มีความต้องการน้ำน้อย หรือทนแล้งหรือการหาวิธีการนำน้ำที่ใช้ประโยชน์แล้วภายในโครงการหมุนเวียนกลับมาใช้เพื่อกิจการอื่นในโครงการด้วย

3) กรณีสนามกอล์ฟซึ่งตั้งอยู่ในเขตเกษตรชลประทาน หรือในพื้นที่ที่ไม่สามารถจัดสร้างแหล่งน้ำของตนเองเพิ่มเติมได้ และมีความจำเป็นต้องใช้น้ำจากทางน้ำชลประทานต้องดำเนินการขอใช้น้ำภายใต้เงื่อนไขของกรมชลประทาน ซึ่งจะต้องจัดสรรน้ำให้ภาคเกษตรกรรมอย่างเพียงพอก่อนสนามกอล์ฟจึงมีสิทธิขอใช้น้ำชลประทานได้ โดยอย่างน้อยต้องจ่ายค่าน้ำชลประทานตามมาตรา 8 ของ พ.ร.บ. การชลประทานหลวง พ.ศ. 2485 แก้ไขเพิ่มเติม โดย พ.ร.บ. การชลประทานหลวง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2518 หรือจ่ายในอัตราอื่นที่เหมาะสม

7.5 ด้านมลพิษ

7.5.1 ควรให้สนามกอล์ฟจัดทำระบบบำบัดน้ำเสียให้ครอบคลุมและเพียงพอสำหรับการบำบัดน้ำเสียจากอาคารที่อยู่ในโครงการ และน้ำปนเปื้อนสารเคมีจากสนามหญ้า

กรณีสนามกอล์ฟอยู่ในเขตฝนตกชุกควรจัดทำบ่อพักน้ำไว้ให้เพียงพอด้วย เพื่อป้องกันน้ำเสีย มีให้ล้นออกนอกพื้นที่โครงการ

7.5.2 ควรเร่งรัดออกกฎหมายบังคับและกำหนดแนวทางปฏิบัติในการใช้ ปุ๋ยเคมีและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในบริเวณสนามกอล์ฟอย่างเข้มงวด โดยควบคุมชนิด ประเภทและอัตราการใช้สารดังกล่าว ตลอดจนจัดทำมาตรการป้องกันการปนเปื้อนของสารเคมี ในดินและแหล่งน้ำที่อยู่ใกล้เคียงโครงการ รวมทั้งการปฏิบัติตัวที่ถูกต้องของเจ้าหน้าที่และ ผู้ใช้บริการสนามกอล์ฟ เพื่อป้องกันอันตรายจากปุ๋ยเคมีและสารเคมีที่ใช้ในบริเวณโครงการ

บทสรุป

ในปัจจุบันการลงทุนเพื่อพัฒนาธุรกิจสนามกอล์ฟได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว จนทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ ตลอดจนสร้างความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติหลายประการ สาเหตุสำคัญประการหนึ่ง คือ การเกิดขึ้นของโครงการสนามกอล์ฟจำเป็นต้องใช้พื้นที่ขนาดใหญ่ เส้นทางคมนาคมสะดวก มีทัศนียภาพธรรมชาติสวยงาม และใช้เงินลงทุนสูง เพื่อให้สามารถสนองความต้องการผู้ใช้บริการให้ครบวงจร เมื่อธุรกิจสนามกอล์ฟได้รับความนิยมจากนักลงทุนเนื่องจากเห็นว่ามีความคุ้มค่าในอนาคตและสามารถให้ผลตอบแทนได้คุ้มค่า นักลงทุนพัฒนาอสังหาริมทรัพย์จึงหันเหมาให้ความสนใจกับการพัฒนาธุรกิจประเภทนี้กันเป็นจำนวนมาก เป็นผลให้ธุรกิจประเภทนี้ขยายตัวอย่างรวดเร็วและขาดการควบคุมจากหน่วยงานของรัฐ จึงส่งผลให้ปัญหาซึ่งก่อตัวอยู่แล้วในขณะที่จำนวนสนามกอล์ฟมีอยู่น้อย ได้ทวีความรุนแรงและมีขอบเขตกว้างขวางขึ้น จนเป็นที่ยอมรับว่า ถึงเวลาแล้วที่รัฐควรจะเข้ามามีบทบาทเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยด่วน

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน โดยตั้งอยู่บนหลักการทางวิชาการและความเป็นธรรม โดยให้ธุรกิจสนามกอล์ฟสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง และรัฐสามารถควบคุมผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นได้อย่างรัดกุมและเหมาะสม และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว รัฐจึงควรกำหนดนโยบายในเรื่องนี้ให้เด่นชัดเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาธุรกิจสนามกอล์ฟ อาทิ การจำกัดจำนวนการขยายตัวของสนามกอล์ฟในแต่ละปี หรือการกำหนดเขตพื้นที่และขนาดที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาโครงการสนามกอล์ฟ เป็นต้น

นอกจากนี้ รัฐควรกำหนดให้มีหน่วยงานโดยตรงรับผิดชอบในการพิจารณาอนุญาต ควบคุมการก่อสร้างและติดตามตรวจสอบการดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่เริ่มขั้นตอนการขออนุญาต จนถึงการเปิดตัวของโครงการให้เป็นไปตามระเบียบปฏิบัติที่รัฐจะได้กำหนดขึ้น ตลอดจนเพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโดยตรงและที่เกี่ยวข้อง สามารถควบคุมให้เจ้าของโครงการต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขประกอบการอนุญาตทั้งนี้รัฐอาจกำหนดมาตรการอื่นเป็นมาตรการเสริมหลังจากที่ได้กำหนดนโยบายในเรื่องนี้อย่างแน่ชัดแล้ว อาทิ การกำหนดให้จัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมประกอบการขออนุญาต การกำหนดเขตส่งเสริมการพัฒนาโครงการสนามกอล์ฟ การกำหนดมาตรการการจัดเก็บภาษีการซื้อขายสิทธิสมาชิก หรือการดำเนินกิจการ และการปรับเก็บอัตราค่าใช้น้ำชลประทาน ตลอดจนการกำหนดอัตราค่าใช้ไฟฟ้าสำหรับการให้บริการในช่วงเวลากลางคืน เป็นต้น

ในอนาคตอันใกล้ โครงการสนามกอล์ฟจะยังคงขยายตัวต่อไปเพื่อสนองความต้องการของนักเล่นกอล์ฟทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ รวมทั้งการพัฒนาธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และ

การท่องเที่ยว ประกอบกับรูปแบบการพัฒนาธุรกิจจะมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น รัฐจึงควรเร่งรัดดำเนินการเพื่อจัดระเบียบและควบคุมการเติบโตของธุรกิจสนามกอล์ฟให้เป็นไปอย่างเหมาะสม และสามารถควบคุมไม่ให้เกิดความขัดแย้งและผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เนื่องจากธุรกิจสนามกอล์ฟเป็นกิจกรรมที่สามารถนำเงินตราเข้าประเทศได้จำนวนมาก และเป็นกิจกรรมเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งทำรายได้เข้าประเทศเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ รัฐจึงควรให้การสนับสนุนโดยอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์และแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสมกับทิศทางการพัฒนาของประเทศโดยส่วนรวม

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาที่ดิน. 2532. รายงานประจำปี 2532. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 196 หน้า.
- กองบรรณาธิการ. 2533 ก. จากท้องนา...สู่สนามกอล์ฟอันเขียวขจี. ใน พลิกท้องนาสู่สนามกอล์ฟธุรกิจทอง. ประชาชาติธุรกิจ ฉบับพิเศษประจำปี 2533. หน้า 69-78.
- กองบรรณาธิการ. 2533 ข. แนวโน้มสนามกอล์ฟ. ใน ทำเนียบธุรกิจอาคารชุด 90 กอล์ฟ-คันทรี่คลับ ประชาชาติธุรกิจ ปีที่ 3 ฉบับที่ 4 กรกฎาคม 2533. หน้า 124-125.
- กองบรรณาธิการ. 2534 ก. สนามกอล์ฟ...หลุมพรางสีเขียว. วารสารสารคดี 73:4-9.
- กองบรรณาธิการ. 2534 ข. สนามกอล์ฟยุคทองช่วงชิงแผ่นดินและผืนน้ำ?. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ปีที่ 37 ฉบับที่ 49 วันอาทิตย์ที่ 19-25 พฤษภาคม 2534. หน้า 20-21.
- กองบรรณาธิการ. 2534 ค. ปี'35 "กอล์ฟภาคใต้" คึกคักมาก. หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายสัปดาห์. ฉบับประจำวันที่ 23-29 ธันวาคม 2534. หน้า 55.
- กองบรรณาธิการ. 2535 ก. ชงชัยบนพื้นกรีนสีเขียว. ธุรกิจที่ดินฉบับประจำเดือนกรกฎาคม 2535. หน้า 27-39.
- กองบรรณาธิการ. 2535 ข. สนามกอล์ฟมีสิทธิ์โต. หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายสัปดาห์. ฉบับประจำวันที่ 20-26 กรกฎาคม 2535. หน้า 53, 54 และ 63.
- กองบรรณาธิการ. 2535 ค. นก. ประทินลุยสนามกอล์ฟพดมช่วยสาธารณสุขระเบิดเขา. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับประจำวันพุธที่ 22 กรกฎาคม 2535. หน้า 1 และ 14.
- กองบรรณาธิการ. 2535 ง. สนามกอล์ฟยัน "น้ำ" คือชีวิต. หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ฉบับประจำวันศุกร์ที่ 14 สิงหาคม 2535. หน้า 7.
- กองบรรณาธิการ. 2535 จ. สนามกอล์ฟทั่วประเทศไทย (ที่เปิดทำการแล้ว). กอล์ฟนิวส์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 13 เดือนตุลาคม 2535. หน้า 56-59.
- กองบรรณาธิการ. 2535 ฉ. ไตเร็คทอรีสนามกอล์ฟทั่วประเทศ. ที-ออฟ นิตยสารสำหรับนักกอล์ฟ ปีที่ 4 ฉบับที่ 46 เดือนตุลาคม 2535. หน้า 114-122.
- กังสดาล จินตามณี. 2534. สนามกอล์ฟ: อีกฉากหนึ่งของการแย่งยึดทรัพยากร. วารสารแลได้ ฉบับหมายเลข 8 ประจำเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม 2534. หน้า 22-30.
- ชูชัย วีระเกียรติกำจร. 2534. การพัฒนาสนามกอล์ฟกับการกระจายรายได้ของสังคม. เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง สนามกอล์ฟกับทิศทางการพัฒนา โดยสมาคมสร้างสรรค์ไทย วันที่ 17 ธันวาคม 2534 ณ โรงแรมอิมพีเรียล กรุงเทพฯ. 1 หน้า.
- ดิเรก สว่างแสง. 2534. ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชน. เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง สนามกอล์ฟกับทิศทางการพัฒนา โดยสมาคมสร้างสรรค์ไทย วันที่ 17 ธันวาคม 2534 ณ โรงแรมอิมพีเรียล กรุงเทพฯ. 7 หน้า.

- ดิลกพล สุนทรเวช และ ชูเกียรติ ทรัพย์ไพศาล. 2534. การจัดการใช้น้ำในสนามกอล์ฟ. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง สนามกอล์ฟกับทิศทางการพัฒนา วันที่ 17 ธันวาคม 2534 ณ โรงแรมอิมพีเรียล กรุงเทพฯ. 5 หน้า.
- ทิวา สรรพกิจ. 2534. การบุกรุกป่าสงวนและการแย่งที่ทำกิน. เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง สนามกอล์ฟกับทิศทางการพัฒนา โดยสมาคมสร้างสรรค์ไทย วันที่ 17 ธันวาคม 2534 ณ โรงแรมอิมพีเรียล กรุงเทพฯ. 5 หน้า
- นวรรตน์ ไกรพานนท์ อัญญาพร ไกรพานนท์ และธีระ จันทรเพชร 2536. สนามกอล์ฟกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รายงานการประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 31 (หมวดการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม) วันที่ 3-6 กุมภาพันธ์ 2536 ณ อาคารอินทรีจันทรสถิตย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน. หน้า
- นวลศรี ทยาพัชร. 2534. การใช้ปุ๋ยและสารพิษการเกษตร : ผลกระทบที่มีต่อหน้า. เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง สนามกอล์ฟกับทิศทางการพัฒนา โดยสมาคมสร้างสรรค์ไทย วันที่ 17 ธันวาคม 2534 ณ โรงแรมอิมพีเรียล กรุงเทพฯ. 3 หน้า.
- ประสม สถาปิตานนท์. 2533. ทำไมจึงต้องเป็นกอล์ฟ. ในทำเนียบธุรกิจอาคารชุด'90 กอล์ฟ-คันทรีคลับ. ประชาชาติธุรกิจ ปีที่ 3 ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม 2533. หน้า 130-139.
- ปรีชา เล่ห์บ้านเกาะ. 2534. ธุรกิจสนามกอล์ฟกับปัญหาชุมชน. เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง สนามกอล์ฟกับทิศทางการพัฒนา โดยสมาคมสร้างสรรค์ไทย วันที่ 17 ธันวาคม 2534 ณ โรงแรมอิมพีเรียล กรุงเทพฯ. 4 หน้า.
- พิเชียร อำนางวรประเสริฐ. 2534. นโยบายของรัฐที่จำเป็นต่อโครงการสนามกอล์ฟ : ผลดี ผลเสีย. เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง สนามกอล์ฟกับทิศทางการพัฒนา โดยสมาคมสร้างสรรค์ไทย วันที่ 17 ธันวาคม 2534 ณ โรงแรมอิมพีเรียล กรุงเทพฯ. 4 หน้า.
- ไพโรจน์ ชรรम्मภิมุข. 2535. สนามกอล์ฟกับการท่องเที่ยว. จุลสารการท่องเที่ยว ททท. 11 (2) : 5-8.
- ยุพิน เถาะทอง. 2533. สนามกอล์ฟ : ธุรกิจที่ต้องการทบทวน. วารสารเศรษฐกิจ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด ปีที่ 22 เดือนมกราคม 2533. หน้า 19-25.
- ลมเปลี่ยนทิศ. 2535. ไปตีกอล์ฟ-ญี่ปุ่น. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับประจำวันเสาร์ที่ 29 สิงหาคม 2535. หน้า 5.
- สันทนต์ สมชีวิตา. 2535. ผลกระทบของสนามกอล์ฟต่อสิ่งแวดล้อม. วิศวกรรมสาร ฉบับ ว.ส.ท. เทคโนโลยี 45 (1) : 89-91.
- สุนทร ชวาลศิลป์. 2535. ฉันทรักสนามกอล์ฟ (ไม่ลง). หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับประจำอาทิตย์ที่ 12 มกราคม 2535. หน้า 11-12.
- โสภณ ชมชาญ. 2534. ปัญหาการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรในประเทศไทย. วารสารพัฒนาที่ดิน 29 (317) : 17-19.

- สุริชัย หวันแก้ว. 2534. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมสนามกอล์ฟและการแก้ไข : บทเรียนจาก ญี่ปุ่นบางประการ. เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง สนามกอล์ฟกับทิศทางการพัฒนา โดยสมาคมสร้างสรรค์ไทย วันที่ 17 ธันวาคม 2534 ณ โรงแรมอิมพีเรียล กรุงเทพฯ. 4 หน้า.
- เหล็กน้ำพี้. 2535 ก. กอล์ฟอันตราย. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับประจำวันจันทร์ที่ 20 เมษายน 2535. หน้า 17.
- เหล็กน้ำพี้. 2535 ข. กอล์ฟอันตราย (จบ). หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับประจำวันอังคารที่ 21 เมษายน 2535. หน้า 17.
- Amnartworaprasert, P. 1991. To golf or not to golf? *The Nation*. Sunday July 7, 1991. p. B1.
- Editorial. 1992. Tap water crisis hits several provinces. *Bangkok Post*. Friday July 10, 1992. p. 20.
- Pleumarom, A. 1992. Course and effect : Golf tourism in Thailand. *The Ecologist* 22 (3) : 104–108.
- Mekvichai, B., D. Foster, S. Chomchan, and P. Kritiporn. 1990. Golf Courses : A New Form of Land Development. Research Report No. 6. Urbanization and Environment : Managing the conflict. The 1990 TDR I Year–End conference on Industrializing Thailand and Its Impact on the Environment, December 8–9, 1991, Ambassador City Jomteen, Chon Buri. p. 38–39.
- Sexton, S. 1992. Asia in the bunker. *The Ecologist* 22 (3) : 109.
- Wong–Anan, N. 1991 a. Golf course winning the war for water. *The Nation*. Sunday July 7, 1991. p. B2.
- Wong–Anan, N. 1991 b. Developers must fit pieces together. *The Nation* Sunday July 7, 1991. p. B1–B2.

ภาคผนวก ก

โครงการ

สนามกอล์ฟในประเทศไทย

หน้าว่าง

ลำดับที่	สถานที่ตั้ง	ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนหลุม	หมายเหตุ		
ภาคกลาง 1.	กรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน ต. อังรีดุนังต์ ต. เพชรบุรี เขตมีนบุรี ต. สุวินทวงศ์ - เขตจตุจักร ต. วิภาวดีรังสิต เขตบางเขน ต. เทศบาลสงเคราะห์ ต. รัชดาภิเษก ต. รามอินทรา - ต. งามวงศ์วาน-แจ้งวัฒนะ เขตบางกะปิ หัวหมาก ต. กรุงเทพมหานคร ต. คันนายาว ต. สุขุมวิท 2 ต. รามคำแหง เขตยานนาวา เขตพระโขนง แขวงประเวศน์	ราชกรีฑาสโมสร (ดูลิตพีจีเอไนท์กอล์ฟ)	-	18	1 (เปิดกลางคืน)		
		กรุงเทพมหานคร ต. เพชรบุรี	กรุงเทพมหานคร	-	-	1	
		เขตมีนบุรี	เขตมีนบุรี	ซิลเวอร์ครีค 2	1,300	18	4
		ต. สุวินทวงศ์	ต. สุวินทวงศ์	บ้านนายพล	-	18	4
			กม. 9	ปัญญาปาร์ค	1,000	27	2
			กม. 17	เพรสซิเด็นท์คันทรีคลับ 1	3,000	36	2
				เพรสซิเด็นท์คันทรีคลับ 2	-	18	3
				กฤษदानครกอล์ฟ			
				แอนด์สปอร์ตคลับ	-	18	1
		เขตจตุจักร	เขตจตุจักร	ศูนย์การฝึกการรถไฟ			
		ต. วิภาวดีรังสิต	ต. วิภาวดีรังสิต	แห่งประเทศไทย	-	18	1
		เขตบางเขน	เขตบางเขน				
		ต. เทศบาลสงเคราะห์	ต. เทศบาลสงเคราะห์	ประชาชนเวศน์	-	-	4
		ต. รัชดาภิเษก	ต. รัชดาภิเษก	รัชดาภิเษก	-	-	4
		ต. รามอินทรา	ต. รามอินทรา	ทหารบก	-	36	1
			กม. 7	เมืองแก้ว	-	18	2
			กม. 9	ปัญญารามอินทราฮิลล์	780	27	3
			กม. 29	วินสัน กอล์ฟ 1-2	600	18	2
				ดอนเมืองสนามกอล์ฟ-			
				กานตรัตน์ (สนามงู)	-	18	1
		ต. งามวงศ์วาน-แจ้งวัฒนะ	ต. งามวงศ์วาน-แจ้งวัฒนะ	นอร์ธพาร์ค วิภาวดีรังสิต	-	18	3
		เขตบางกะปิ	เขตบางกะปิ				
		หัวหมาก	หัวหมาก				
		ต. กรุงเทพมหานคร	ต. กรุงเทพมหานคร	กรุงเทพกรีฑา	-	18	1
		ต. คันนายาว	ต. คันนายาว	พายนไฮม์ลี้จี้ตี	-	9	2
		ต. สุขุมวิท 2	ต. สุขุมวิท 2	นวนธานี	400	18	1
		ต. รามคำแหง	ต. รามคำแหง	เอกซ์สปอร์ตเซ็นเตอร์	-	-	4
เขตยานนาวา	เขตยานนาวา	ทุ่งมหาเมฆ	-	-	1		
เขตพระโขนง	เขตพระโขนง						
แขวงประเวศน์	แขวงประเวศน์	ยูนิโก้ (ต. สุขุมวิท 62)	-	18	2		

ลำดับที่	สถานที่ตั้ง	ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนหลุม	หมายเหตุ
	บางนา	ราชนาวิ	-	9	1
	ถ. พัฒนาการ คลองตัน	เพชรบุรี	-	-	3
	เขตดุสิต				
	ถ. พิษณุโลก (นางเลิ้ง)	ดุสิตในพระบรมราชูปถัมภ์	-	18	1
	-	บางกอก รอยัล	-	-	4
	-	สยามคันทรีคลับ	-	18	1
	เขตหนองจอก				
	ต. หนองจอกฝั่งเหนือ				
	ถ. มิตรไมตรี กม.1	มาปูริน	1,000	18	3

รวมทั้งจังหวัด 29 สนาม

2.	จ. สมุทรปราการ					
	อ. เมือง		เอกชัย	-	27	1
						(เปิดกลางคืนด้วย)
	เขตนิคมอุตสาหกรรมบางปู		บางปู คันทรีคลับ	-	18	1
	อ. บางพลี					
			ราชนาวิ บางนา	-	18	1
	ถ. สุขุมวิท กม. 25		ปัญญารีสอร์ทคันทรีคลับ	2,500	27	1
	ถ. บางนา-ตราด	กม. 7	เมืองแก้ว	-	18	1
		กม. 10	วินด์มิลล์พาร์คคันทรีคลับ	-	18	2
		กม. 14	ชนาซีดี	400	18	2
		กม. 15	กรีนวัลเลย์คันทรีคลับ	-	18	1
		กม. 18	เลควูดคันทรีคลับ	2,500	27	2
			บุญนำร่วมกับญี่ปุ่น			
			และช่องก	3,000	27	4
			เดอะรอยัล กอล์ฟ			
			แอนด์คันทรีคลับ	-	27	2
		กม. 26	สุภาพฤกษ์			
			(บางนาคันทรีคลับ)	1,200	18	3
		กม. 27	เดอะวิเทจคลับ	1,200	18	3
		กม. 29	บารูเนนิ (นายพิชัย นิธิวาสิน)	2,000	-	4
		กม. 35	ไทยคันทรีคลับ	-	18	1
		กม. 47	บางประกงริเวอร์ไซด์	2,000	18	3

ลำดับที่	สถานที่ตั้ง	ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนหลุม	หมายเหตุ	
	ถ. สุขุมวิท	กม. 59	ปาล์มบีช กอล์ฟ แอนด์ คันทรีคลับ	3,000	36	1
		-	เลคไซด์คันทรีคลับ	-	-	4
		-	อิสเทิร์น สตาร์คันทรีคลับ	-	18	1
		-	หว่ากั๊โ	-	-	4
		-	นายชนัญ เรื่องกฤตยา	-	-	4
		-	ธูปะเตมีย์	-	18	1
		-	บ. อินเตอร์เนชั่นแนล รีสอร์ท	2,000	-	1
	อ. คลองด่าน	กม. 64-69	สุบิน ปิ่นขยัน, วัฒนา อัคราพร ชตาพา	2,000	-	4
		-	อัคราพร ชตาพา	-	18	4
	อ. บางปู		ปาล์มบีช	-	18	4
			ฟอร์จูน ซิตี้	-	18	4
	ถ. เทพารักษ์	กม. 26	บ้านเสรี	-	18	3
	อ. บางบ่อ ต. บางบ่อ		สนามกอล์ฟเกียรติธานี	-	18	2

รวมทั้งจังหวัด 29 สนาม

3.	จ. นนทบุรี					
	อ. เมือง					
	ถ. รัตนธิเบศร์		บางใหญ่ สปอร์ตคลับ	-	-	1
	อ. บางใหญ่		ชวนชื่น พาร์ควิว	1,000	18	4
	อ. ปากเกร็ด					
	ต. บางตลาด		สนามกอล์ฟ กรมชลประทาน	-	9	1

รวมทั้งจังหวัด ๓ สนาม

ลำดับที่	สถานที่ตั้ง	ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนหลุม	หมายเหตุ
4.	จ. ราชบุรี				
	อ. เมือง	ค่ายภาณุรังสี เขากวด			
	ต. เกาะพลับพลา	(ทหารช่างราชบุรี)	-	9	1
		ดราگونฮิลล์กอล์ฟ			
		แอนด์คันทรีคลับ	-	18	4
	ต. เขาแร้ง	รอยัลวิลลาราชบุรีกอล์ฟคลับ	-	18	2
	อ. จอมบึง				
96 กม. จาก กทม.	ราชบุรีคันทรีคลับ	-	18	2	
อ. บ้านโป่ง	โตโยอินเตอร์เนชันแนล	-	18	1	
อ. บ้านบึง	โนเบิลเพลส	-	18	3	

รวมทั้งหมด 6 สนาม

5.	จ. สมุทรสาคร				
	อ. เมือง				
	ต. บางน้ำจืด				
	ถ. ธนบุรี-ปากท่อ	เอกชัยกอล์ฟแอนด์คันทรีคลับ	400	18	1

รวมทั้งจังหวัด 1 สนาม

6.	จ. นครปฐม				
	อ. เมือง				
	ต. วังเย็น				
		ยูนิแลนด์กอล์ฟแอนด์-			
		คันทรีคลับ	-	27	2
	กิ่ง อ. พุทธมณฑล				
	ถ. พุทธมณฑล สาย 4				
	กม. 18	เดอะรอยัลเจมส์กอล์ฟแอนด์			
		สปอร์ตคลับ	1,000	18	1
		ราชดำเนินแมนชั่นกรุป	3,000	36	4
อ. นครชัยศรี					
ถ. เพชรเกษม	กม. 58	ยูนิแลนด์	-	18	3
ถ. พุทธมณฑลสาย 7		กฤษดาซิติ์กอล์ฟฮิลล์	2,000	18	3
อ. บางเลน					
ถ. พลดารี					
55 กม. จาก กทม.	ไดนาสตี้ออล์ฟแอนด์				
	คันทรีคลับ	-	18	3	

ลำดับที่	สถานที่ตั้ง	ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนหลุม	หมายเหตุ
	อ. กำแพงแสน โรงเรียนการบิน กำแพงแสน	สนามกอล์ฟทหารอากาศ กำแพงแสน	-	9	2
	อ. สามพราน ต. ท่าตลาด ถ. เพชรเกษม	กม. 32 สวนสามพราน	-	18	1

รวมทั้งจังหวัด 8 สนาม

7.	จ. ปทุมธานี					
	อ. เมือง					
	ถ. พหลโยธิน		ทหารอากาศ	-	-	4
			ยูนิโก้	-	18	1
			เมืองเอกวิสด้ากอล์ฟคอร์ส	1,400	18	1
	ถ. พหลโยธิน	กม. 29	เมืองเอก 1-2	-	18	1
						(เปิดกลาง- คืนด้วย)
	อ. คลองหลวง					
	ถ. พหลโยธิน	กม. 37	ไพน์เฮิร์สท์กอล์ฟแอนด์- คันทรีคลับ	650	27	1
		กม. 58	นอร์ธเทิร์นรังสิต	-	27	4
			โกลเด็นไทยกรุป	400	18	4
	40 กม. จากสนามบิน ดอนเมือง		เวิร์ลด์เทรคกอล์ฟแอนด์- สปอร์ตคลับ	-	18	3
	อ. ธัญบุรี					
	ถ. รังสิต-องครักษ์	กม. 37	ไพรม์ซิตีกอล์ฟคลับ	-	18	1
	คลอง 13		บางกอกรอยัลคันทรีคลับ	-	18	3
	คลอง 14		วอเตอร์มิลล์กอล์ฟแอนด์ การ์เด็นส์	800	27	2
	ถ. รังสิต-นครนายก		วอเตอร์วิวกอล์ฟ แอนด์การ์เด็นต์	-	18	2
		กม.9	กรุงกวีสโมสร	-	18	2

ลำดับที่	สถานที่ตั้ง	ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนหลุม	หมายเหตุ
	อ. ลำลูกกา				
	ต. คูคต	รูปะเตมีย์ (ลาดเปิด)	-	18	1
	ถ. ลำลูกกา	ถัญธานี	-	27	2
		เวสต์เทรคกอล์ฟ	-	18	3
		ซิลเวอร์ครีค 1	1,500	27	4
	ถ. ลำลูกกา-รังสิต	ลำลูกกาแลนตรีรีสอร์ท			
		แอนด์คันทรีคลับ	-	36	4
	ถ. พหลโยธิน	เอ.ไอ.ที.	-	9	1
	อ. ปากเกร็ด				
	(3 กม. จาก สะพานนวรัตน์)	ชวนชื่นฟลอรัวัลลัคกอล์ฟคลับ	400	18	3

รวมทั้งจังหวัด 20 สนาม

8.	จ. สุพรรณบุรี				
	ถ. บึงบัวทอง-สุพรรณบุรี	กม. 67	กรีนเวสต์ไพรวทกอล์ฟ		
			แลนด์	-	18
					2

รวมทั้งจังหวัด 1 สนาม

9.	จ. เพชรบุรี				
	อ. ชะอำ		เลควิวกอล์ฟแอนด์ยาร์ทคลับ	-	36
			บ. สยามนาโฆคและ		
			บ. ห้วยทรายฟาร์ม	-	-
	178 กม. จาก กทม.		ปาล์มฮิลล์กอล์ฟ		
			รีสอร์ทแอนด์		
			คันทรีคลับ (หัวหิน)	1,500	18
			นายเกษม วิศวกรรม	1,000	18
			ชะอำวิลล่า แอนด์		
			กอล์ฟคลับ	1,600	27
			ชะอำบีชแอนด์กอล์ฟคลับ	-	18
			เซอร์รีย์ลล์ กอล์ฟ แอนด์		
			รีสอร์ท	-	-
	170 กม. จาก กทม.		สปริงฟีลด์รอยัลคันทรีคลับ	2,500	36
					2

ลำดับที่	สถานที่ตั้ง	ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนหลุม	หมายเหตุ
	อ. แก่งกระจาน (กิ่ง) อ. เขาย้อย ต. วังมะนาว 90 กม. จาก กทม.	แก่งกระจานคันทรีคลับ สว่างรีสอร์ททกอล์ฟคันทรีคลับ	30,000 -	36 27	4 2

รวมทั้งจังหวัด 10 สนาม

10.	จ. กาญจนบุรี				
	อ. เมือง				
	ก. กาญจนบุรี-ไทรโยค	แกรนด์การ์เด็นแอนด์ กอล์ฟคลับ	-	18	3
	กม. 7	โกลเด็นกอล์ฟ	-	18	2
	อ. ท่าม่วง	ริเวอร์แควเอเวอร์กรีนฮิลล์ แอนด์รีสอร์ท ตะวันวัลเลย์	- - -	18 18 18	2 4
	อ. ทองผาภูมิ	มิชชั่นฮิลล์กอล์ฟคลับ เขื่อนเขาแหลม กรีนเวิลด์ทองผาภูมิฮอเทลสปริง รีสอร์ทแอนด์กอล์ฟคลับ	7,220 - 300	18 9 9	2 1 3
	อ. ไทรโยค	ไทรโยคฮิลล์	-	-	4
	บ้านพุเตย	โฮมพุเตย	18	1	
	-	ริเวอร์แควกอล์ฟแอนด์ คันทรีคลับ	-	27 (18)	1
	-	กานตรัตน์	-	18	1
	ริมแม่น้ำแควใหญ่	ริเวอร์แควไฮเทิลแอนด์ คันทรีคลับ	1,000	18	1
	-	ริเวอร์ฮิลล์กอล์ฟ แอนด์คันทรีคลับ	-	27	1
	-	บาร์ริงตัน ไทรโยค	-	18	4
	อ. ศรีสวัสดิ์	เขื่อนศรีนครินทร์	-	9	1

(ทำ EIA)

รวมทั้งจังหวัด 15 สนาม

ลำดับที่	สถานที่ตั้ง	ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนหลุม	หมายเหตุ
11.	จ. อัญญา อ. บางไทร	นางวรรณฯ ตันตนาเกษม	600	27	4
		ดร. วิชา จิวาลัย	-	-	4
	อ. วังน้อย พหลโยธิน กม. 6	פורจונกันทรীคลับ	-	18	3
		เพชรสิเด็นท์กันทรীคลับ	-	36	3
	อ. บางปะหัน ถ. เอเชีย-อัญญา ห่างจากดอนเมือง 40 กม.	กม. 82 เดอะรอยัลแอลเซียน อัญญาสปอร์ตคลับ	-	27	3
			เวสต์เทรคกอล์ฟสปอร์ตคลับ	-	18

รวมทั้งจังหวัด 6 สนาม

12.	จ.ลพบุรี อ.เมือง ต.ทะเลชุบศร ถ. นเรศวร	สนามกอล์ฟพัฒนา ทหารบกที่ 13 (จังหวัดทหารบกลพบุรี)	-	9	1
		สนามกอล์ฟพัฒนา ทหารบกที่ 1	-	18	1

รวมทั้งจังหวัด 2 สนาม

13.	จ. นครนายก อ. เมือง วังตะไคร้ 90 กม. จาก กทม.	รอยัลฮิลล์	-	18	1
		เขาชะโงก (จปร.)	-	18	1
	ต. พราหมณ์	รอยัลอินเตอร์เนชั่นแนล รีสอร์ทแอนด์กันทรี่คลับ	1,000	18	1
		เขาใหญ่	-	18	1
	อ. บ้านนา อ. องครักษ์ ถ. รังสิต-องครักษ์ กม. 37	กรุงเทพรอยัล กันทรี่คลับ	-	27	3
		ไพรม์ซิตี้ออล์ฟ	-	18	3

รวมทั้งจังหวัด 6 สนาม

ลำดับที่	สถานที่ตั้ง	ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนหลุม	หมายเหตุ
14.	จ. สระบุรี				
	อ. เมือง ต. ปากเพรียว	สนามกอล์ฟค่ายอดิศร	-	9	1
	อ. มวกเหล็ก ถ.มิตรภาพ กม. 141 ถ. มิตรภาพ	ฟอเรสต์ฮิลล์กอล์ฟแอนด์ คันทรีคลับ	-	18	1
	อ. แก่งคอย รวมทั้งจังหวัด 3 สนาม	ณรงค์ อัครเศรษฐ์	-	-	4

รวมภาคกลาง 138 สนาม

ลำดับที่	สถานที่ตั้ง	ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนหลุม	หมายเหตุ
ภาคเหนือ 1.	จ. เชียงใหม่ อ. สันกำแพง อ. เมือง ต. แม่เหียะ - ถ. ราชอุทิศ ถ. โชตนาลานนา ถ. โชตนา - อ. แม่ริม ถ. เชียงใหม่-แม่ริม - ถ. เมืองใหม่-ฝาง อ. จอมทอง ถ. เชียงใหม่-จอมทอง ทางขึ้นอุทยาน ฯ ดอยอินทนนท์ - อ. สันป่าตอง -	เชียงใหม่กอล์ฟ แอนด์ คันทรีคลับ	1,000	18	1
		สนามกอล์ฟ เชียงใหม่	1,000	18	1
		เพรสทิจ โฮสติ้งกรุป	950	18	4
		กรีนวัลเลย์ คันทรีคลับ	-	-	1
		ยิมนาคาเชียงใหม่ (สนามกอล์ฟสโมสรยิมนาคา)	-	9	1
		ลานนา	-	18	1
		กรีนวัลเลย์เชียงใหม่	-	18	1
		เชียงใหม่	-	18	1
		เชียงใหม่กรีนวัลเลย์ คันทรีคลับ	1,200	18	1
		สนามกอล์ฟแม่สา (แม่สารีสอร์ท)	-	-	2
		อินทนนท์รีสอร์ตแอนด์ กอล์ฟคอร์ส	300	18	3
		อินทนนท์กอล์ฟแลนด์ แอนด์คันทรีคลับ	-	18	2
		นายประสพสุข วิภาตะภูติ	800	18	4
		วินกอล์ฟ คลับ	1,000	27	4
		รีสอร์ตเอสเตรท	800	-	1

รวม 15 สนาม

2.	จ. เชียงราย อ. เมือง ถ. 1020 กม. 8	วิทยาลัยครูเชียงราย	-	-	4
		กลุ่มทหารบกเชียงราย	-	-	4
		เชียงรายกอล์ฟแอนด์ คันทรีคลับ	-	18	1

ลำดับที่	สถานที่ตั้ง	ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนหลุม	หมายเหตุ
	ก. สนามบิน	เชียงใหม่โกldenปาล์ม	400	18	3
	อ. เชียงแสน	พญาเม็งรายกอล์ฟ	-	-	4
	บริเวณสามเหลี่ยมทองคำ	แอนด์คันทรีคลับ	-	-	2
	อ. แม่จัน	สนามกอล์ฟเชียงใหม่ (สนามบินเชียงใหม่)	-	-	4
	อ. เวียงชัย	นายประสิทธิ์ โพธิ์สุธน	-	-	4
	ก. หัวค้อย-สบเป่า กม. 2	เชียงใหม่อินเตอร์เนชั่นแนล กอล์ฟคลับ	2,600	36	2
		สันติบุรีเชียงใหม่ (สนามกอล์ฟสันติบุรี)	-	18	2
รวมทั้งจังหวัด 9 สนาม					
3.	จ. ตาก				
	อ. สามเงา	เขื่อนภูมิพล	-	18	1
รวมทั้งจังหวัด 1 สนาม					
4	จ. นครสวรรค์				
	อ. เมือง	จิรประวัติ	-	9	1
	ค่ายจิรประวัติ	ทหารอากาศตาก	-	9	2
	อ. ตากลิ				
รวมทั้งจังหวัด 2 สนาม					
5.	จ. พิษณุโลก				
	ค. เมือง	ดงภูเกิด (ค่ายสมเด็จพระ พระเอกาทศรถ)	-	9	1
	ก. สนามบิน	วังน้ำเย็นรีสอร์ท	120	-	4
	อ. วังทอง				
รวมทั้งจังหวัด 2 สนาม					

ลำดับที่	สถานที่ตั้ง	ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนหลุม	หมายเหตุ
6.	จ. เพชรบูรณ์				
	อ. เมือง	สนามกอล์ฟม้าศึก	-	9	1
	ต. กระเดื่อง พล.ม. 1	ศิลาอาสน์	-	9	1
	ถ. นาวิวัฒนา	สนามกอล์ฟเพชรบูรณ์	-	9	2
	อ. เขาค้อ	แกรนด์แปซิฟิกกอล์ฟ แอนด์รีสอร์ท	-	-	4
รวมทั้งจังหวัด 4 สนาม					
7.	จ. พิจิตร				
	อ. เมือง	สนามกอล์ฟชาละวันพิจิตร	-	9	2
รวมทั้งจังหวัด 1 สนาม					
8.	จ. ลำปาง				
	อ. เมือง	สโมสรข้าราชการ			
	ถ. ท่าครวน้อย	จ. ลำปาง	-	9	1
	อ. แม่เมาะ	สนามกอล์ฟแม่เมาะ (เหมืองแม่เมาะ)	-	9	1
รวมทั้งจังหวัด 2 สนาม					
9	จ. ลำพูน				
	อ. บ้านธิ (กิ่ง)	เชียงใหม่กอล์ฟแอนด์ คันทรีคลับ	600	18	ถูกจับ ดำเนินคดี 22 ก.ค. 35
รวมทั้งจังหวัด 1 สนาม					

ลำดับที่	สถานที่ตั้ง	ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนหลุม	หมายเหตุ
10.	จ. อุตรดิตถ์ อ. ท่าปลา	เขื่อนสิริกิติ์	-	9	1
รวมทั้งจังหวัด 1 สนาม					
11.	จ. พะเยา อ. เมือง	สนามกอล์ฟกว๊านพะเยา (ค่ายขุนเจ็องธรรมิกราช)	-	9	2
รวมทั้งจังหวัด 1 สนาม					
12.	จ. แพร่ อ. เมือง ก. แพร่พระธาตุต่อแย้	สนามกอล์ฟแพร่ (สนามบินแพร่)	-	9	2
รวมทั้งจังหวัด 1 สนาม					
13.	จ. น่าน อ. เมือง รวมทั้งจังหวัด 1 สนาม	สนามกอล์ฟรุ่งแสง (ค่ายสุริยพงษ์ ส่วนแยก 2)	-	9	2
รวมภาคเหนือ 41 สนาม					

ลำดับที่	สถานที่ตั้ง	ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนหลุม	หมายเหตุ
ภาคใต้	1. จ. ตรัง	สนามกอล์ฟตรัง	-	18	2
	อ. เมือง				
รวมทั้งจังหวัด 1 สนาม					
2.	จ. ประจวบคีรีขันธ์	เดอะมาเจสติกคreek สนามกอล์ฟหลวงหัวหิน (สถานีรถไฟหัวหิน)	-	27	3
	อ. หัวหิน 19 กม. จากหัวหิน				
	อ. ปราณบุรี 190 กม. จาก กทม.				
3.	จ. พังงา	ท้ายเหมืองบีชรีสอร์ท ลองโอล์แลนด์รีสอร์ท ปิยาลัยรีสอร์ท	870	18	2
	อ. ท้ายเหมือง				
	อ. เกาะยาว (กิ่ง) อ. ตะกั่วทุ่ง ต. โศกกลอย				
รวมทั้งจังหวัด 3 สนาม					
4.	จ. ชุมพร	สนามกอล์ฟชุมพรเขตอุดมศักดิ์ (ค่ายเขตอุดมศักดิ์)	-	9	1
	อ. เมือง ต. วังใหม่				
รวมทั้งจังหวัด 1 สนาม					

ลำดับที่	สถานที่ตั้ง	ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนหลุม	หมายเหตุ
5.	จ. สงขลา อ. เมือง อ. ทาดใหญ่	ทองใหญ่ (สมิทธา)	-	9	1
		คองหงษ์ค่ายเสนาณรงค์	-	9	1
		ทาดใหญ่เอ็กซ์คลูซีฟ กอล์ฟคลับ	-	18	2
		ทาดใหญ่ไทรฟวิ่งเรนจ์	-	-	4
รวมทั้งจังหวัด 4 สนาม					
6.	จ. สุราษฎร์ธานี อ. เมือง	ค่ายวิภาวดีรังสิต	-	9	1
รวมทั้งจังหวัด 1 สนาม					
7.	จ. นครศรีธรรมราช อ. เมือง ต. ปากพูน ต. กะปง	ค่ายชิวราวุธ	-	9	1
		สนามกอล์ฟทุ่งสง (ค่ายเทพสตรีศรีสุนทร)	-	9	1
รวมทั้งจังหวัด 2 สนาม					
8.	จ. ภูเก็ต อ. เมือง อ. กระทุ้ ต. บ้านทั้งทอง 7 กม. จากตัวเมือง หาดนางเทา	ภูเก็ตแอนด์คันทรีคลับ (หาดป่าตอง)	850	36	1
		ภูเก็ตกอล์ฟคอร์สแอนด์ คันทรีคลับ	392	18	1
		сайันท์ มั่นเหมาะ	-	18	1
		หมู่บ้านไทยวิลเลจ	700	-	1
		สยามกอล์ฟภูเก็ต	-	9	1
		ภูเก็ตคันทรีคลับ	850	18	1
		ภูเก็ตเซ็นจูรี่คันทรีคลับ	-	18	2
		บันยันคันทรีคลับ	600	-	1

ลำดับที่	สถานที่ตั้ง	ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนหลุม	หมายเหตุ
	อ. ฤๅง ต. ไม้ขาว (2 กม. จากสนามบินภูเก็ต) (ใกล้คูสิตลาภูนา) ต. เซิงทะเล	บลูแคนยอนแอนด์- คันทรีคลับ เพรสทิงโฮลดิ้งกรุ๊ป สนามกอล์ฟหาดสุรินทร์	300 1,000 -	36 18 9	2 4 2
รวมทั้งจังหวัด 11 สนาม					
9.	จ. นราธิวาส อ. เมือง ต. โคนเคียน	สนามกอล์ฟค่ายจุฬารณ์ (ค่ายจุฬารณ์ บ้านทอน)	-	9	2
รวมทั้งจังหวัด 1 สนาม					
รวมภาคใต้ 27 สนาม					

ลำดับที่	สถานที่ตั้ง	ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนหลุม	หมายเหตุ
ภาคตะวันออก					
1.	จ. ระยอง				
	อ. บ้านฉาง	ระยองกรีนวัลเลย์ คันทรีคลับ	1,000	18	1
		เซ็นจูรี คันทรีคลับ	-	36	2
	35 กม. จากพญา	อีสเทอร์นสตาร์	400	18	2
	อ. สุขุมวิท กม. 197	เดอะเซ็นจูรีกอล์ฟแอนด์ กอล์ฟคลับ	-	18	3
	ห่างจากมาบตาพุด 11 กม.	ระยอง	-	18	1
	อ. บ้านค่าย	ถาวร ตรีศิริพิศาล	2,000	36	4
	อ. แกลง				
	ตรงข้ามหินสวาย-น้ำใส	สุขชัยแก่งการคำ	800	18	4
	-	อีสเทิร์นสตาร์คันทรีคลับ แอนด์รีสอร์ท	-	18	2

รวมทั้งจังหวัด 8 สนาม

2.	จ. ชลบุรี				
	อ. ศรีราชา	แหลมฉบังอินเตอร์เนชั่นแนล คันทรีคลับ	-	27	2
	86 กม. จาก กทม.	ศรีราชาอินเตอร์เนชั่นแนล กอล์ฟคลับ (ติดทะเล)	1,200	18	2
		เขาเขียวคันทรีคลับ	4,000	27	3
		จรรยา งามพิเชษฐ์	800	36	1
	ต. บางพระ				
	อ. สุขุมวิท กม. 98	บางพระ	-	18	1
		บูรพาอิมเมคัลคันทรีคลับ	-	36	2
	กม. 83	ปัญญาารีสอร์ท	-	27	1
		ปัญญาฮิลล์	800	18	2
	อ. สัตหีบ	พลูตาหลวง	-	18	1
	อ. บางละมุง	กรีนเวย์กอล์ฟคลับ	-	-	1
	อ. สุขุมวิท กม. 145	สยามคันทรีคลับแอนด์รีสอร์ท	4,500	18	1
	ข้างวัดญาณวราธรรม	ประสงค์ พาณิชย์ภักดี	1,800	-	1
	อ. สุขุมวิท กม. 157-158 (พญาใต้)	ฟินิกส์	-	27	2

ลำดับที่	สถานที่ตั้ง	ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนหลุม	หมายเหตุ
	อ. บ้านโพธิ์ ต. แสนภูดาษ	บางปะกงรีเวอร์ไซด์ คันทรี่คลับ	-	18	1

รวมทั้งจังหวัด 5 สนาม

รวมภาคตะวันออกเฉียง 35 สนาม

ลำดับที่	สถานที่ตั้ง	ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนหลุม	หมายเหตุ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ					
1.	จ. ขอนแก่น				
	อ. เมือง	สนามกอล์ฟพรตไพขอนแก่น	-	9	1
	ต. คีลา	กรมทหารราบที่ 8	-	9	1
	อ. อุบลรัตน์	เขื่อนอุบลรัตน์	-	9	1
รวมทั้งจังหวัด 3 สนาม					
2.	จ. ชัยภูมิ				
	อ. คอนสาร	เขื่อนจุฬาภรณ์	-	9	1
รวมทั้งจังหวัด 1 สนาม					
3.	จ. นครราชสีมา				
	อ. เมือง	สุรนารี (ค่ายสุรนารี)	-	9	1
	อ. ปากช่อง	เดอะคันทรีคลับ (เขาใหญ่)	-	18	1
	ต. ชนระรัชต์	กม. 20 โกลเด้นดิวล์เลย์			
		กอล์ฟแอนด์คันทรีคลับ (เขาใหญ่)	-	18	1
		สายธารเวลลิตี้รีสอร์ท	113	-	1
	ต. มิตรภาพ	กม. 162 เพรสดีซิพเมโดว์คันทรีคลับ	-	27	3
		กม. 165 ปากช่องไฮแลนด์คันทรีคลับ	600	18	2
	อ. ปักธงชัย	รุกส์โคราชคันทรีคลับ	-	18	2
	อ. สีคิ้ว				
	ต. มิตรภาพ	กม. 199 วอยาจพานอรามารีสอร์ท			
		แอนด์กอล์ฟคลับ	-	18	3
รวมทั้งจังหวัด 8 สนาม					
4.	จ. ยโสธร				
	-	พงคักดิ์ พันธุ์สายเชื้อ	7	-	4
รวมทั้งจังหวัด 1 สนาม					

ลำดับที่	สถานที่ตั้ง	ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนหลุม	หมายเหตุ
5.	จ. เลย อ. เมือง (ค่ายศรีสองรัก)	สนามกอล์ฟกำลังเอก	-	9	2

รวมทั้งจังหวัด 1 สนาม

6.	จ. สกลนคร อ. เมือง	สนามกอล์ฟประภาศรี	-	9	2
----	-----------------------	-------------------	---	---	---

รวมทั้งจังหวัด 1 สนาม

7.	จ. ร้อยเอ็ด อ. เมือง (จทบ. ร้อยเอ็ด)	สนามกอล์ฟค่าย ประเสริฐสงคราม	-	9	2
----	---	---------------------------------	---	---	---

รวมทั้งจังหวัด 1 สนาม

8.	จ. สุรินทร์ อ. เมือง	สนามกอล์ฟค่ายวีรวัฒน์โยธิน	-	9	2
----	-------------------------	----------------------------	---	---	---

9.	จ. อุบลราชธานี อ. เมือง	สนามกอล์ฟกองบิน ๒๑ (กองบิน ๒๑ กองพลบินที่ ๒)	-	9	2
	อ.วารินชำราบ	สนามกอล์ฟค่าย- สรรพสิทธิประสงค์ (มทบ. ๒๒)	-	9	2

รวมทั้งจังหวัด 2 สนาม

ลำดับที่	สถานที่ตั้ง	ชื่อโครงการ	พื้นที่ (ไร่)	จำนวนหลุม	หมายเหตุ
10.	จ. นครพนม อ.เมือง ต.หนองหญ้า	ภูกระแต	-	9	1
รวมทั้งจังหวัด 1 สนาม					
11.	จ. อุตรธานี อ. เมือง ถ. อุตรธานี-ขอนแก่น ต. หมุ่มน ถ. อุตรธานี-หนองคาย กม. 4 อ. หนองบัวลำภู	ทหารอากาศกองบิน 23 ค่ายประจักษ์ศิลปาคม หนองสำโรง -	- - 200 -	9 9 9 9	3 1 1 3
รวมทั้งจังหวัด 4 สนาม					
รวมภาค					
ตะวันออกเฉียงเหนือ 23 สนาม					

หมายเหตุ : หมายเลข 1 คือโครงการที่เปิดดำเนินการแล้วในปี พ.ศ. 2534
 หมายเลข 2 คือโครงการที่เปิดดำเนินการแล้วในปี พ.ศ. 2535
 หมายเลข 3 คือโครงการที่คาดว่าจะเปิดดำเนินการในปี พ.ศ. 2536-2537
 หมายเลข 4 คือโครงการไม่มีรายงานความก้าวหน้าจากโครงการ

ภาคผนวก ข

กรณีตัวอย่างความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา

โครงการสนามกอล์ฟ

หน้าว่าง

1. ทรัพยากรที่ดิน

1.1) พ.ศ. 2534 โครงการสนามกอล์ฟบลูแคนยอนแอนด์คันทรีคลับของเศรษฐีภูเก็ต ร้องเรียนว่า ทำการถมที่ลุ่มสาธารณะ (พรุพี) ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ มีลำน้ำท่อหักไหลผ่าน กลางเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพลำน้ำธรรมชาติที่ชาวบ้านใช้ประโยชน์ ซึ่งทางบริษัทก็ยอมรับว่า เป็นความจริง (กังสดาล, 2534)

1.2) พ.ศ. 2534 มีนักธุรกิจชาวญี่ปุ่นตระเวนซื้อสนามกอล์ฟทั้งสนามในประเทศไทย หลายแห่ง เช่น ซื้อโครงการรันวัลเลย์ จังหวัดระยอง ในราคา 3,000 ล้านบาท โดยนักธุรกิจญี่ปุ่น พยายามซื้อกิจการมือเปล่าให้คนไทยเป็นเจ้าของ และควบคุมการดำเนินงานอยู่เบื้องหลัง (กังสดาล, 2534)

1.3) 20 กรกฎาคม 2535 สนามกอล์ฟของบริษัทเชียงใหม่ใหม่กอล์ฟแอนด์คันทรีคลับ จำกัด พื้นที่ประมาณ 600 ไร่ ถูกจัดดำเนินคดีเพราะทำการถมดินทับลำห้วยและลำเหมืองสาธารณะประโยชน์ ซึ่งชาวบ้านเคยใช้ประโยชน์ร่วมกันเพื่อปรับทำเป็นสนามกอล์ฟ มีการปรับพื้นที่บางส่วนเป็น ถนนเพื่อให้ที่ดินเชื่อมต่อกัน คิดเป็นพื้นที่บุกรุกถมดินไปประมาณ 2 ไร่ ทำให้ชาวบ้านขาดน้ำ ไร่ นา และสวนผลไม้เสียหายประกอบกับมีการบุกรุกป่าชุมชนและระเบิดเขาด้วย เจ้าหน้าที่ตำรวจ แจ้งว่า มีความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดินมาตรา 9 และกฎหมายอาญามาตรา 360 (กอง-บรรณาธิการ, 2535 ค)

1.4) พ.ศ. 2535 สนามกอล์ฟใกล้เคียงอ่างเก็บน้ำบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี สร้างกำแพงเหล็กล้อมไว้เพื่อเอาที่ดินสาธารณะเพื่อการเลี้ยงสัตว์จำนวน 6 ไร่ รวมทั้งถนนสาธารณะ บริเวณบ้านพักข้าราชการกรมชลประทานยาวประมาณ 6 กิโลเมตร เป็นเนื้อที่ประมาณ 20 ไร่ เข้าไปไว้ในพื้นที่ของสนามกอล์ฟ (เหล็กน้ำพี้, 2535 ข)

1.5) พ.ศ. 2535 เกษตรกรยากจนสูญเสียกรรมสิทธิ์ที่ดิน เนื่องจากขายที่ดินของตนให้แก่นายหน้าซึ่งกว้านซื้อที่ดินเพื่อทำสนามกอล์ฟในพื้นที่ใกล้เคียงกับชุมชนบ้านหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี เช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นในกรณีชุมชนบริเวณสองข้างทางถนนธนารักษ์ ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และกรณีชุมชนภูตอย ตำบลข้าวเปลือก อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย (ปรีชา, 2534)

2. ทรัพยากรป่าไม้

2.1) พ.ศ. 2532 โครงการริเวอร์แควกอล์ฟแอนด์คันทรีคลับบุกรุกป่าในพื้นที่จังหวัด-กาญจนบุรีเป็นจำนวน 550 ไร่ ซึ่งในภายหลังบริษัทเจ้าของโครงการยินยอมคืนพื้นที่ให้กรมป่าไม้ เป็นจำนวน 200 ไร่ และคดีสิ้นสุด (Wong-Anan, 1991 b)

2.2) พ.ศ. 2532 บุคคลหนึ่งซึ่งเป็นสมาชิกของตระกูลที่มีชื่อเสียงของคนไทยถูกกล่าวหาว่าบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนจำนวน 3,000 ไร่ ในจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในความดูแลของกรมป่าไม้กรมประชาสัมพันธ์ และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ในที่สุดจำเลย

พื้นที่ป่าช้า โดยมีการป่าไม้ร้องขอให้กรมสำรวจพิจารณาดำเนินการสอบสวนใหม่ และผู้ถูกกล่าวหา ได้ยื่นเรื่องถึงกรมป่าไม้ขออนุญาตเช่าพื้นที่ป่าจำนวน 400 ไร่ สัญญา 30 ปี เพื่อจัดสร้างสวนสาธารณะ (Wong-Anan, 1991 b)

2.3) กันยายน 2533 กลุ่มเกษตรกรบ้านแม่ทา อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายประท้วงโครงการสนามกอล์ฟบุกรุกป่าต้นน้ำลำธาร (Wong-Anan, 1991 a)

2.4) พ.ศ. 2533 บริษัทบีบีแลนด์แอนด์เฮาส์จำกัด ถูกฟ้องร้องดำเนินคดีกรณีบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และปลอมแปลงเอกสารกรรมสิทธิ์ที่ดิน เพื่อสร้างสนามกอล์ฟโครงการโกลด์เอนด์วัลเลย์กอล์ฟแอนด์คันทรีคลับในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ บริษัทถูกกล่าวหาว่าได้เอกสาร สค. 1 เป็นพื้นที่ 50 ไร่ มาโดยมิชอบ และซื้อสิทธิตาม นส. 3 อีก 60 ไร่ รวมทั้ง นส. 3 ก. จำนวน 97 ไร่ จนในที่สุดได้ครอบครองพื้นที่ที่มีโฉนดเรียบร้อยประมาณ 200 ไร่ (Wong-Anan, 1991 b)

2.5) พ.ศ. 2533 กรมป่าไม้ โดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการบุกรุกตัดไม้ทำลายป่า ได้สั่งให้มีการตรวจสอบการบุกรุกป่าสงวนในจังหวัดต่าง ๆ ของธุรกิจสวนเกษตรและสนามกอล์ฟ และได้ขึ้นบัญชีโครงการต่าง ๆ ที่จะต้องดำเนินการตรวจสอบในรายละเอียดไว้ถึง 70 ราย โดย 40 รายในจำนวนดังกล่าวเป็นโครงการสนามกอล์ฟ (กังสดาล, 2534)

2.6) มิถุนายน 2534 เกิดกรณีสนามกอล์ฟบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติเขาใหญ่ โครงการสนามกอล์ฟฟริมถนนธนรัตน์ตั้งแต่ช่วงกิโลเมตรที่ 6 ไปจนถึงกิโลเมตรที่ 20 เขตอำเภอปากช่อง ในจำนวน 26 รายมีอยู่ 24 รายที่ถูกตรวจสอบเขตรังวัด และพบว่าโครงการโกลด์เอนด์วัลเลย์กอล์ฟแอนด์คันทรีคลับมีความผิดฐานระเบิดทำลายภูเขาในพื้นที่ของกรมประชาสัมพันธ์ บุกรุกทำลายป่าต้นน้ำลำธาร และได้เอกสารสิทธิ์มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย (กังสดาล, 2534; กองบรรณาธิการ, 2535 ก)

2.7) กรกฎาคม 2534 กรมป่าไม้ได้รวบรวมรายชื่อสนามกอล์ฟ รีสอร์ท และสวนเกษตรที่บุกรุกพื้นที่ป่าสงวนไว้รวมทั้งสิ้น 42 โครงการ เป็นโครงการที่ถูกดำเนินคดีไปแล้ว 5 โครงการ และเป็นโครงการที่อยู่ระหว่างการตรวจสอบอีก 37 โครงการ รวมเป็นพื้นที่ทั้งหมดไม่ต่ำกว่า 10,000 ไร่ (กังสดาล, 2534)

2.8) พ.ศ. 2434 ประชาชนและนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมประท้วงการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อสร้างสนามกอล์ฟบริเวณยอดเขาที่สูงที่สุดบนเกาะลังกาวิ ประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีผลทำให้เกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ตะกอนดินถูกพัดพาไปทับถมในพื้นที่นาตอนล่าง จนทำให้ผลผลิตข้าวลดลงถึงร้อยละ 60 (Sexton, 1992)

3. ทรัพยากรน้ำ

3.1) กันยายน 2533 กลุ่มเกษตรกรบ้านแม่ทา อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงรายประท้วงโครงการสนามกอล์ฟสร้างอ่างเก็บน้ำโดยการปิดกั้นทางน้ำไหลธรรมชาติ ทำให้เกษตรกรที่อาศัยอยู่ด้านท้ายน้ำขาดแคลนน้ำใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร (Wong-Anan, 1991 a)

3.2 กรกฎาคม 2534 เจ้าหน้าที่สำนักงานชลประทานที่ 2 กรมชลประทาน (จังหวัดลำปาง แพร่ น่าน พะเยา และเชียงราย) แจ้งว่า มีสนามกอล์ฟในค่ายทหารแห่งหนึ่งในจังหวัดลำปางใช้น้ำจากบ่อน้ำบาดาลในการรดหญ้าสนามกอล์ฟ โดยในขณะเดียวกันค่ายทหารก็ทำหนังสือมายังสำนักงานชลประทานที่ 2 ขอการสนับสนุนน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภคของทหารภายในค่าย ซึ่งทางสำนักงานไม่สามารถตรวจสอบการใช้น้ำดังกล่าวว่า มีการนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ขอมานำไปใช้รดหญ้าสนามกอล์ฟ (Wong-Anan, 1991 a)

3.3) พ.ศ. 2534 โครงการสนามกอล์ฟพรอวัลลีย์ จังหวัดนครนายก ทำฝายกั้นน้ำ ถมและขุดคลองลำพุง ซึ่งเป็นคลองสาธารณะที่ประชาชนสองหมู่บ้านได้ใช้ประโยชน์ โดยทำเป็นอ่างเก็บน้ำของโครงการจนมีเรื่องร้องเรียนและสอบสวนขึ้น (กึ่งสตาล, 2534)

3.4) พ.ศ. 2534 โครงการสนามกอล์ฟแห่งหนึ่งในจังหวัดเพชรบุรีใช้วิธีขุดอ่างน้ำดักทางน้ำไหลตามธรรมชาติ ทำให้น้ำไหลลงสู่อ่างน้ำของสนามกอล์ฟก่อนที่จะไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำของกรมชลประทาน ซึ่งอยู่ในโครงการพระราชดำริ (กองบรรณาธิการ, 2534 ก)

3.5) พ.ศ. 2534 สนามกอล์ฟที่ตั้งอยู่ใกล้อ่างเก็บน้ำห้วยสะพาน ตำบลบึง อำเภอศรีราชา และอ่างเก็บน้ำหนองกลางดง ห้วยขุนจิต ที่แหลมฉบัง มีการใช้น้ำจากอ่างเก็บน้ำ (สุนทร, 2535)

3.6) พ.ศ. 2535 อ่างเก็บน้ำบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ถูกเจ้าของกิจการสนามกอล์ฟสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่กักน้ำไว้ไม่ให้ไหลลงอ่างเก็บน้ำบางพระ อ่างเก็บน้ำบางพระจึงไม่มีน้ำพอช่วยเหลือเกษตรกรอีกหลายพันครอบครัว (เหล็กน้ำพี้, 2535 ก)

3.7) สิงหาคม 2535 นายชาญชัย พงศ์พลทอง ผู้จัดการทั่วไปของไพน์เฮิร์สท์กอล์ฟแอนด์คันทรีคลับ จังหวัดปทุมธานี และนางอิรวรรณ์ ฝานิตวงศ์ กรรมการผู้จัดการรีเวอร์แควกอล์ฟแอนด์คันทรีคลับ จังหวัดกาญจนบุรี เปิดเผยว่า สนามกอล์ฟของตนเองต้องใช้น้ำจากแหล่งน้ำสาธารณะประมาณ 2 เดือน คือ ระหว่างเดือนมีนาคมถึงเมษายน ซึ่งเป็นช่วงฤดูแล้ง (กองบรรณาธิการ, 2535 ง)

4. สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช

4.1) พ.ศ. 2531 องค์การบริหารส่วนจังหวัดโอซากา ประเทศญี่ปุ่น ทำเรื่องขอให้ยกเลิกการใช้สารเคมีกำจัดแมลงและวัชพืชในสนามกอล์ฟ เนื่องจากตรวจพบสารดังกล่าวตกค้างอยู่ในสนามกอล์ฟและแหล่งน้ำรอบๆ สนามกอล์ฟ (สุริชัย, 2534)

4.2) พ.ศ. 2531 จังหวัดโทซิง ซึ่งอยู่ใกล้กับกรุงโตเกียว มีคำสั่งให้หยุดการขยายตัวในการก่อสร้างสนามกอล์ฟ เนื่องจาก พบว่ามีการใช้สารเคมีทางการเกษตร 93 ชนิด ในสนามกอล์ฟจำนวน 74 แห่ง ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ 20 ของพื้นที่จังหวัด (สุริชัย, 2534)

4.3) พ.ศ. 2532 มีการสำรวจผลกระทบการใช้สารเคมีในสนามกอล์ฟของประเทศญี่ปุ่นพบว่าร้อยละ 60 ของแคว้นดีที่ทำการศึกษาสำรวจมีอาการเคืองตาและตาอักเสบ และร้อยละ 50 มีอาการเจ็บคอ และเป็นผื่นตามแขนและขา ส่วนร้อยละ 10 มีอาการคลื่นไส้ โดยสรุปได้ว่าสาเหตุเกิดจากผลตกค้างของสารเคมีที่ใช้ในสนามกอล์ฟนั่นเอง (สันทัด, 2535)

4.4) เมษายน 2533 จังหวัดชិเบะซึ่งอยู่ใกล้กับกรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น ได้ออกประกาศห้ามการใช้สารเคมีฆ่าแมลง สารเคมีกำจัดวัชพืช และสารเคมีที่มีกำมะถันเป็นองค์ประกอบ ซึ่งเป็นสาเหตุของโรคมะเร็งในกิจการสนามกอล์ฟโดยเด็ดขาด (สุริชัย, 2534)

4.5) กันยายน 2533 กลุ่มเกษตรกรญี่ปุ่นประมาณ 150 กลุ่มทั่วประเทศได้ชุมนุมเรียกร้องให้ยุติการสร้างสนามกอล์ฟ โดยให้เหตุผลว่า สนามกอล์ฟเป็นตัวทำลายสภาพแวดล้อม และสารเคมีทางการเกษตรที่ใช้รักษาสภาพหญ้าก่อให้เกิดมลพิษในแหล่งน้ำ ทำให้มีมลพิษชิเบะประกาศห้ามการใช้สารเคมีในสนามกอล์ฟทั้งที่เปิดทำการแล้วและที่จะเกิดขึ้นใหม่ในอนาคต เพราะหวั่นเกรงผลกระทบต่อภัยร้ายแรงจากปริมาณสารเคมีในทะเลสาบบิวะ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำสำคัญของเมืองเกียวโตและโอซากา นอกจากนี้ในมณฑลอื่นๆ ได้สั่งจำกัดพื้นที่ที่อนุญาตให้สร้างสนามกอล์ฟเพื่อควบคุมไม่ให้ปัญหาดังกล่าวขยายตัว รวมทั้งกำหนดให้ต้องขออนุมัติการสร้างสนามกอล์ฟจากคณะกรรมการเกษตรแห่งจังหวัด (กองบรรณาธิการ, 2534 ก)

4.6 พ.ศ. 2534 กรมวิชาการเกษตรตรวจพบสารพิษตกค้างกลุ่มออกาโนคลอรีน เช่น ออลดริน ดีลควิน และเฮปตาคลอร์ ในแหล่งน้ำใกล้เคียงสนามกอล์ฟ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี แต่ปริมาณสารตกค้างที่พบอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งไม่มีความแตกต่างจากแหล่งน้ำอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสนามกอล์ฟดังกล่าวอยู่ในระหว่างเริ่มดำเนินการปรับพื้นที่ ยังไม่ได้ปลูกหญ้า จึงยังไม่มีการใช้สารเคมีดังกล่าวมากนัก (นวลศรี, 2534)

4.7) พ.ศ. 2534 แคดดีในประเทศเกาหลีใต้ มีอาการคลื่นไส้และปวดศีรษะ เนื่องจากแพ้สารเคมีเกษตรที่ใช้ฉีดพ่นในสนามกอล์ฟ และมีแคดดี 2 รายในจำนวนนั้นให้กำเนิดบุตรที่มีลักษณะพิการ (Pleumarom, 1992)

ภาคผนวก ค

การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ
และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับ
กิจการสนามกอล์ฟ

หน้าว่าง

การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับกิจการสนามกอล์ฟ

- 1) 6 มกราคม 2533 ธนาคารแห่งประเทศไทย มีหนังสือเวียนให้ธนาคารพาณิชย์ชะลอและระมัดระวังการปล่อยสินเชื่อแก่ธุรกิจอาคารชุดพักอาศัยราคาแพง และธุรกิจสนามกอล์ฟ
- 2) 23 มิถุนายน 2533 กรมสรรพากร เสนอมาตรการจัดเก็บภาษีจากการดำเนินธุรกิจสนามกอล์ฟ
- 3) 6 มิถุนายน 2533 คณะกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งจัดตั้งโดยสภารักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) มีมติห้ามเวนคืนที่ดินเพื่อนำไปทำสนามกอล์ฟ
- 4) 9 ตุลาคม 2533 คณะรัฐมนตรี (โดยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี) มีมติให้สนามกอล์ฟที่จัดสร้างขึ้นทุกแห่งจัดหาแหล่งน้ำของตนไว้ใช้ประโยชน์โดยเฉพาะ มิให้นำน้ำจากอ่างเก็บน้ำหรือคลองชลประทานของทางราชการไปใช้ในการอุปโภคบริโภค รดต้นไม้และสนามหญ้า ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการใช้น้ำเพื่อการเกษตรของเกษตรกร ผู้ใดฝ่าฝืนมีโทษทั้งปรับและจำ ปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี เนื่องจากเห็นว่า สนามกอล์ฟเป็นกิจการที่ไม่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตรกรรมอีกทั้งสนามกอล์ฟแต่ละแห่งยังใช้น้ำเป็นปริมาณมาก เฉลี่ยแล้วสนามหนึ่งๆ จะต้องให้น้ำไม่ต่ำกว่า 3-4 ล้านลูกบาศก์เมตรต่อปี หากอนุญาตให้ใช้น้ำชลประทานจะทำให้เกิดการแย่งน้ำระหว่างภาคเกษตรกรรมกับสนามกอล์ฟโดยตรง
- 5) 23 กรกฎาคม 2534 ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประกาศไม่รับโครงการที่อยู่อาศัยร่วมกับสนามกอล์ฟที่มีสัดส่วนการลงทุนของสนามกอล์ฟมากกว่าที่อยู่อาศัย เข้าตลาดหลักทรัพย์
- 6) 24 กรกฎาคม 2534 นายอานันท์ อภิภาภิรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สั่งให้มีมาตรการควบคุมสนามกอล์ฟ แต่ก็ยังเป็นข้อถกเถียงกันอยู่จนถึงปัจจุบัน

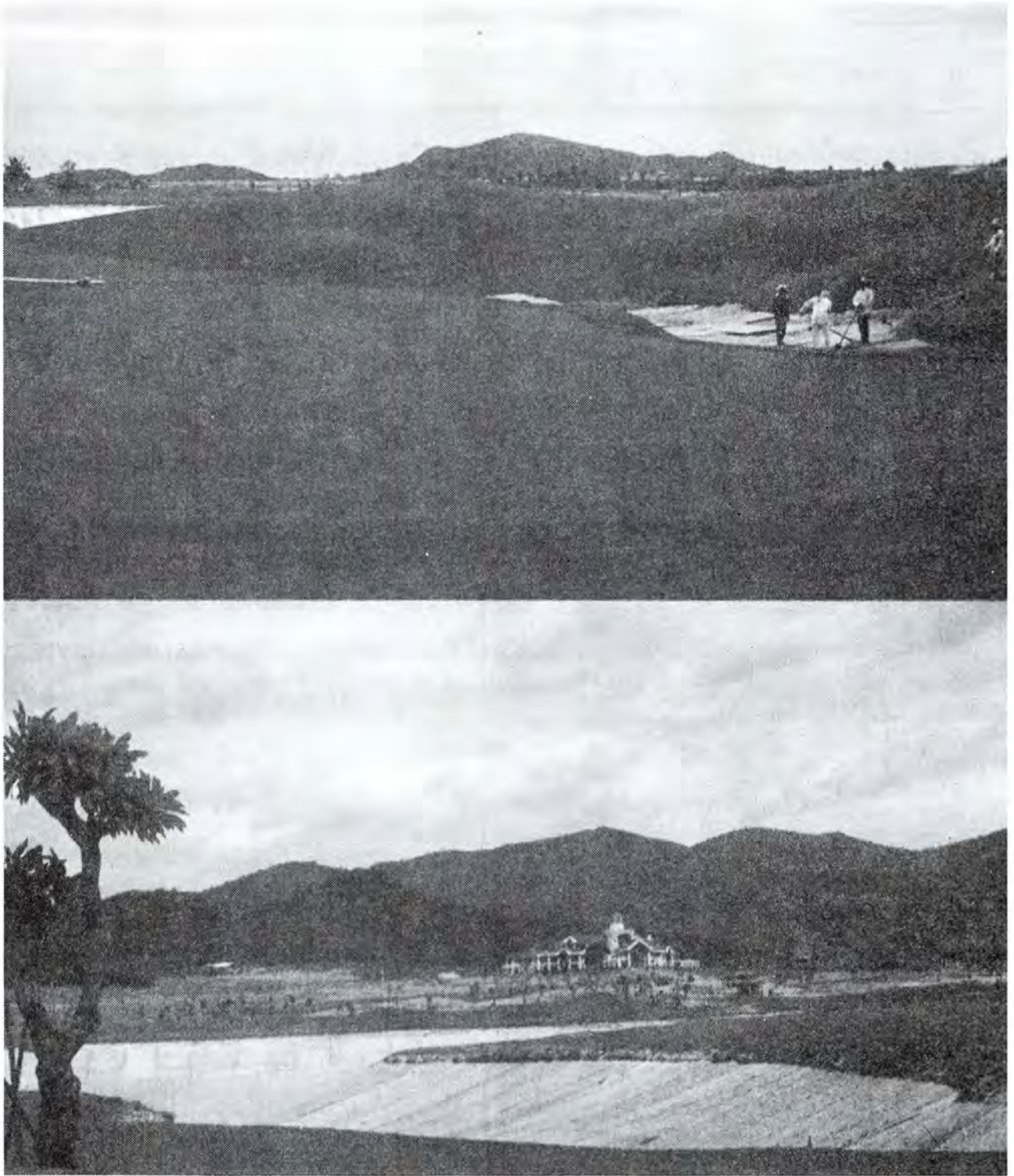
ภาพที่ 1 สนามกอล์ฟ 18 หลุม แห่งหนึ่งบนถนนรังสิต-องครักษ์ (คลอง 14) จังหวัด-
ปทุมธานี สร้างอยู่บนเนื้อที่กว่า 800 ไร่ ดำเนินการสร้าง 9 หลุมแรกเสร็จแล้ว และ
กำลังอยู่ในระหว่างการสร้างคลับเฮ้าส์ คาดว่าจะแล้วเสร็จในต้นปี พ.ศ. 2536

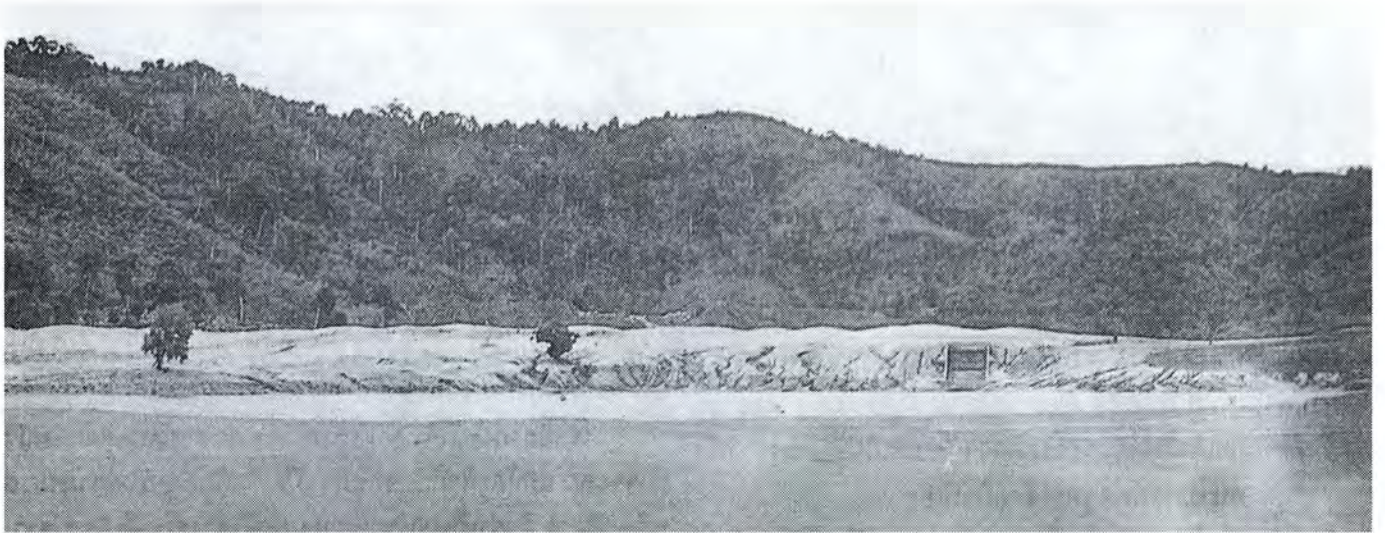
ภาพที่ 2 สนามกอล์ฟ 18 หลุมแห่งหนึ่งริมถนนมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีการปลูกหญ้าพันธุ์เบอร์มิวด้าสำหรับแทนที่ออฟและแฟร์เวย์ และปลูกหญ้าพันธุ์ทิฟดรอฟบริเวณกรีน พร้อมอ่างเก็บน้ำความจุรวม 1.2 ล้านลูกบาศก์เมตร

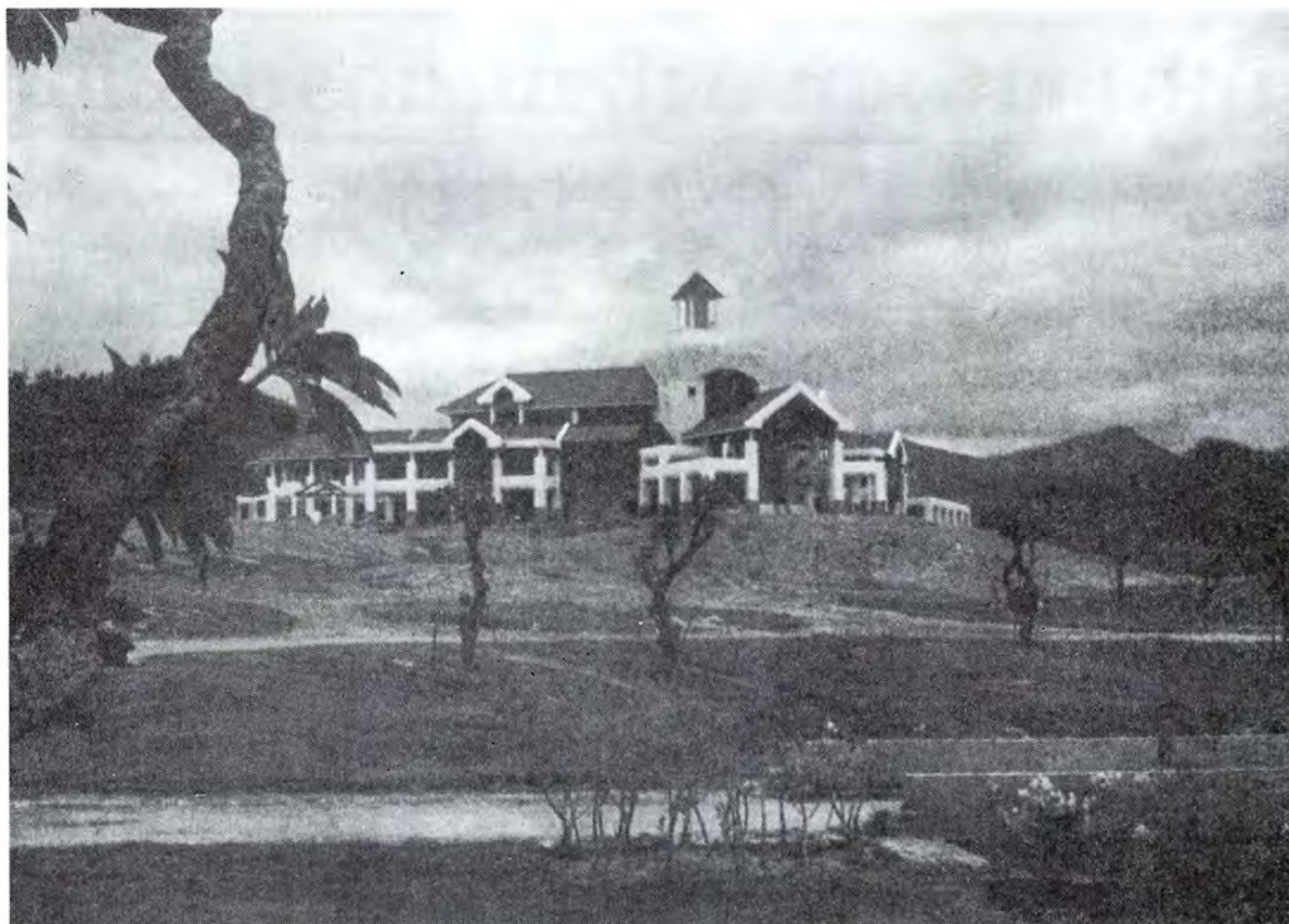
ภาพที่ 3 คลับเฮ้าส์ของสนามกอล์ฟ 18 หลุมแห่งหนึ่งริมแม่น้ำแควใหญ่ จังหวัดกาญจนบุรี

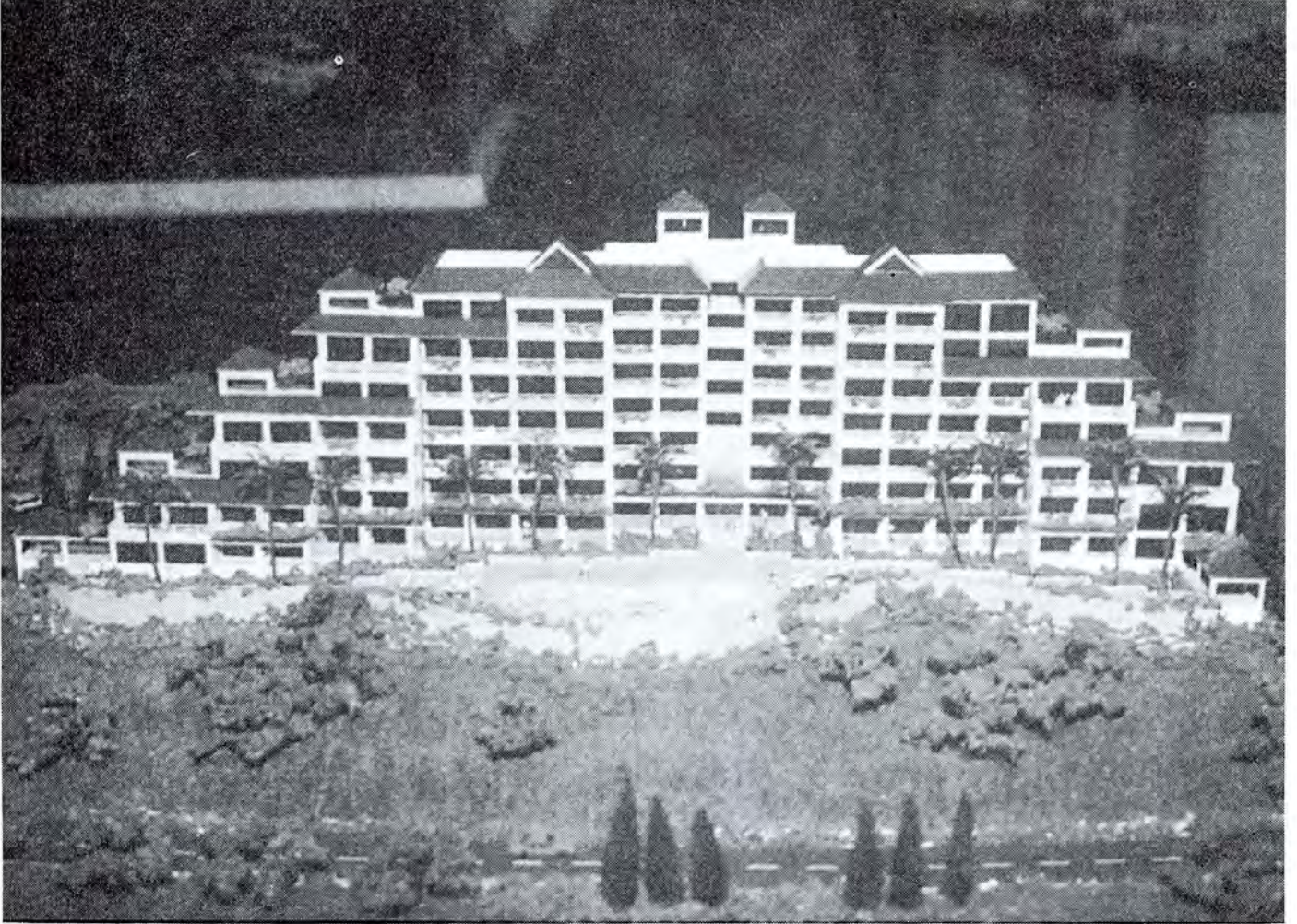
ภาพที่ 4 สนามกอล์ฟแห่งหนึ่งในอำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี สร้างอยู่บนเนื้อที่ 2,500 ไร่ รายล้อมไปด้วยทิวเขาเขียวชอุ่ม ภายในโครงการมีสนามกอล์ฟขนาดมาตรฐาน 18 หลุม จำนวน 2 สนาม ซึ่งออกแบบโดยนักกอล์ฟและนักออกแบบสนามกอล์ฟชื่อดังชาวต่างประเทศ

ภาพที่ 5 ส่วนหนึ่งภายในสนามกอล์ฟมาตรฐาน 18 หลุม ตั้งอยู่บนที่ราบเชิงเขา อำเภอกระทุ่ม
จังหวัดภูเก็ต ได้รับการออกแบบ โดยสถาปนิกนักออกแบบชั้นหนึ่งของเมืองไทย

ภาพที่ 6 คลับเฮ้าส์ที่โอ่อ่าและหรูหราของสนามกอล์ฟแห่งหนึ่ง บริเวณตำบลห้วยทรายเหนือ อำเภอลำลูกกา จังหวัดเพชรบุรี

ภาพที่ 7 โมเดลจำลองคอนโดมิเนียมได้ระดับ 7 ชั้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการสนาม
กอล์ฟขนาดมาตรฐาน 18 หลุม ในจังหวัดภูเก็ต

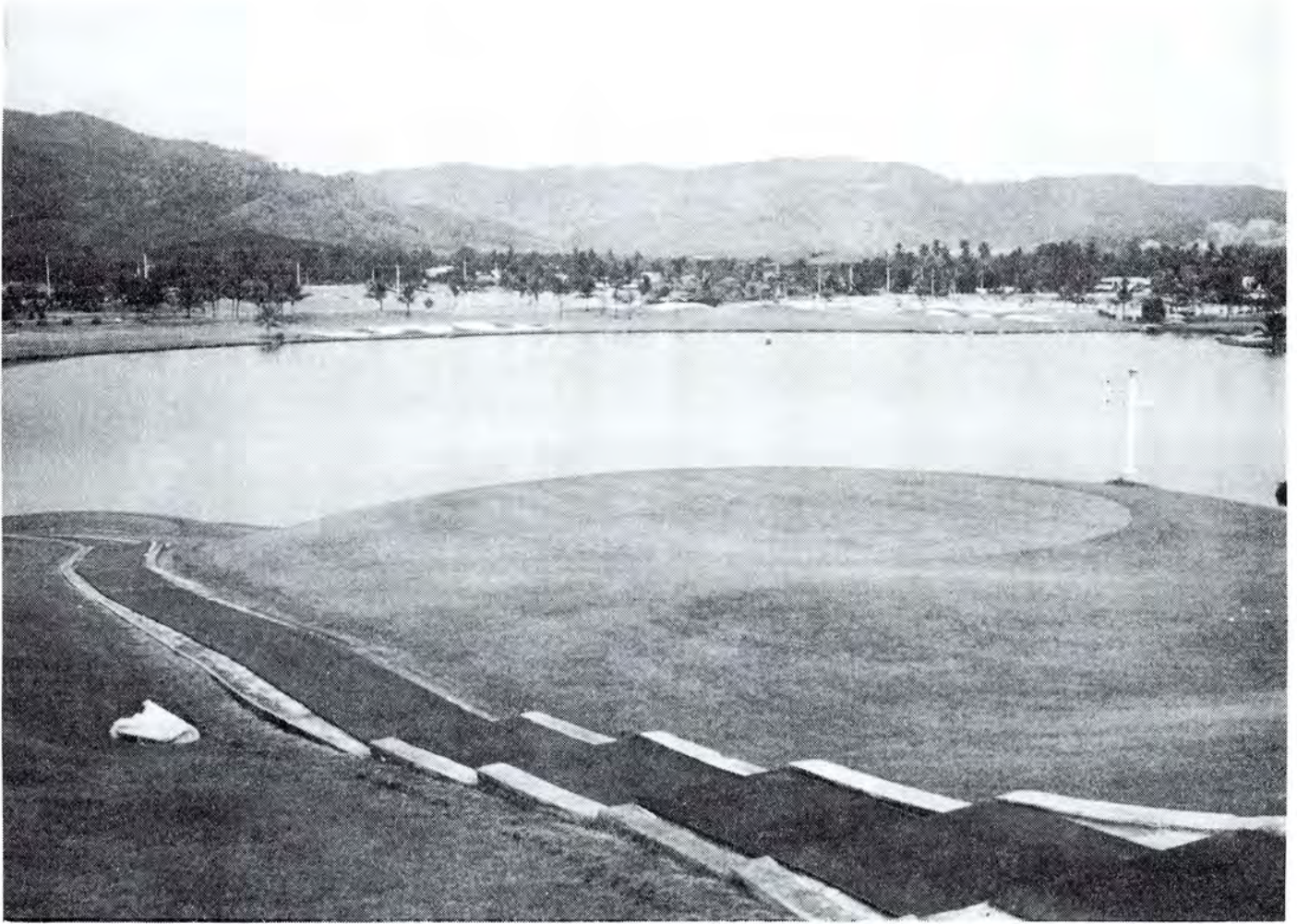
ภาพที่ 8 มุมหนึ่งของสนามกอล์ฟในประเทศมาเลเซีย ตั้งอยู่ในตัวเมืองใหญ่ ได้รับการออกแบบให้สามารถใช้ประโยชน์เป็นได้ทั้งสนามกอล์ฟและสวนสาธารณะ

ภาพที่ 9 พื้นที่สนามกอล์ฟแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งปรับปรุงพื้นที่มาจากที่ดินเหมืองแร่ร้าง

ภาพที่ 10 ทักษะสภาพของสนามกอล์ฟแห่งหนึ่งบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ซึ่งพยายามรักษาต้นไม้ในพื้นที่โครงการไว้

ภาพที่ 11 แหล่งน้ำใช้ภายในโครงการสนามกอล์ฟแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต

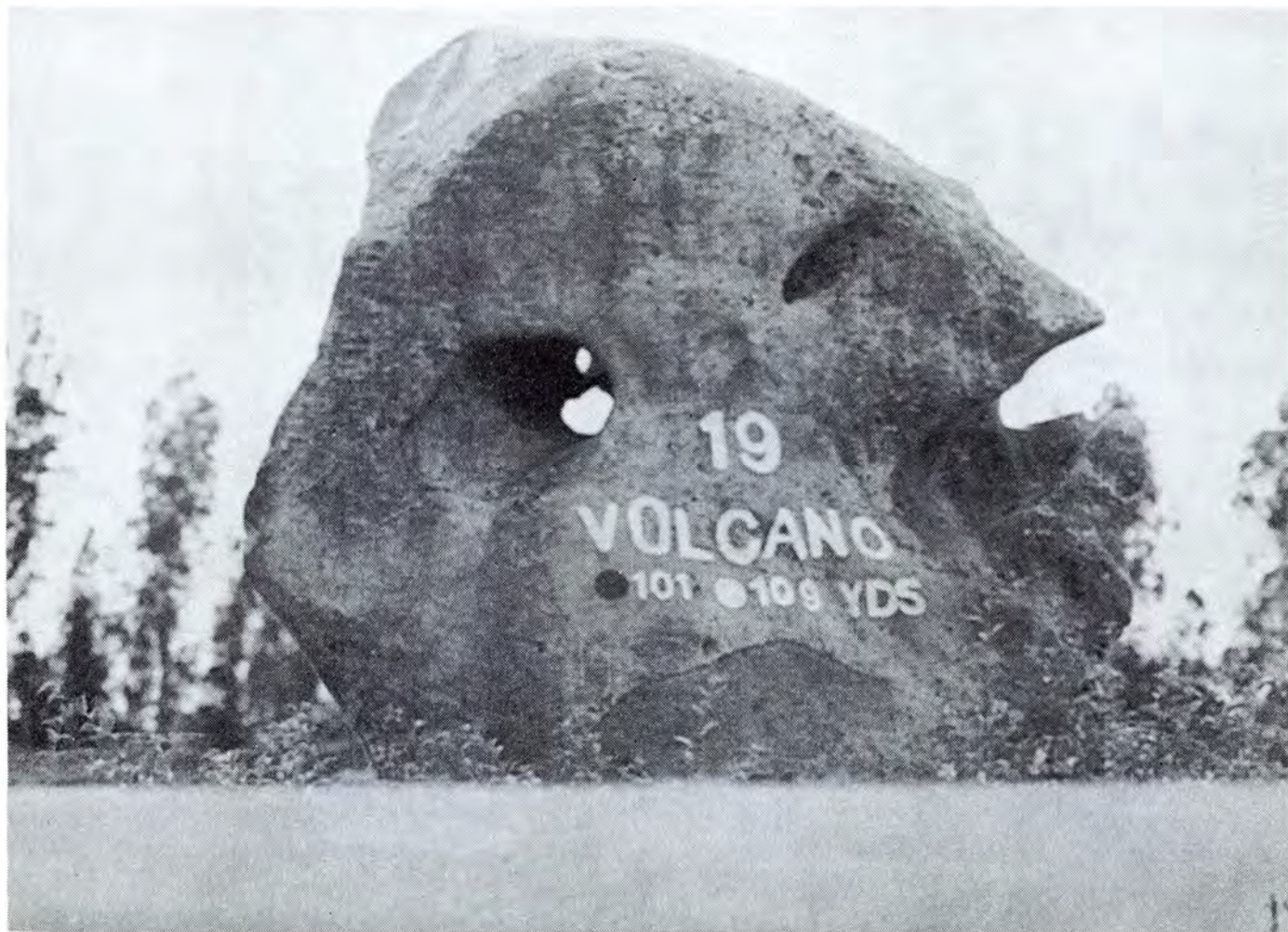
ภาพที่ 12 สนามกอล์ฟแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีพื้นที่อยู่ติดกับคลองส่งน้ำชลประทาน

ภาพที่ 13 สนามกอล์ฟกลางคืนแห่งแรกในประเทศไทย ตั้งอยู่ใจกลางกรุงเทพมหานคร
เปิดบริการตั้งแต่ เวลา 18.00-24.00 น.

ภาพที่ 14 สนามกอล์ฟ 18 หลุม แห่งหนึ่งบริเวณอำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง เป็น
สนามกอล์ฟแห่งหนึ่งในรูปคันทรี่คลับ

ภาพที่ 15 หลุมที่ 19 (พาร์ 72+3) ของสนามกอล์ฟ 19 หลุมแห่งแรกของประเทศไทย
ซึ่งเจ้าของสนามเจตนาสร้างให้เกินมาตรฐานโลก เพื่อดึงดูดนักกอล์ฟ

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์การศาสนา

๓๑๔-๓๑๖ ปากซอยบ้านบาตร ถนนบำรุงเมือง ป้อมปราบ กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

นายปทุม ฝิวนาล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา โทร. ๒๒๓๕๕๔๘, ๒๒๓๓๓๕๑

